

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Pedagogická fakulta

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Veronika Mrtvá

**Vývoj právní úpravy zápisů obchodních společností
do obchodního rejstříku**

Olomouc 2012

vedoucí práce : **JUDr. Zdenka Nováková, Ph.D.**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedenou literaturu.

V Olomouci dne 31. března 2012

.....

podpis

OBSAH

ÚVOD	5
1. VÝVOJ OBCHODNÍHO REJSTŘÍKU	7
1.1 Přehled právní úpravy od roku 1863 do současnosti	7
1.2 Uvedení hlavních rozdílů mezi jednotlivými právními úpravami	9
2. OBCHODNÍ REJSTŘÍK – POJEM	12
2.1 Obchodní rejstřík jako veřejný seznam (veřejná listina)	12
2.2 Povaha zápisu do obchodního rejstříku	13
3. PRINCIP PUBLICITY	16
3.1 Princip materiální a formální publicity	16
3.2 Pozitivní a negativní stránka principu materiální publicity	17
4. ZÁPISY DO OBCHODNÍHO REJSTŘÍKU	21
4.1 Zápisy u právnických osob	21
4.1.1 Společnost s ručením omezeným	21
4.1.2 Akciová společnost	22
4.1.3 Veřejná obchodní společnost	24
4.1.4 Komanditní společnost	25
4.1.5 Družstvo	26
4.1.6 Státní podnik	27
4.1.7 Zahraniční osoby	28
4.2 Zápisy u fyzických osob	28
4.3 Základní zapisované údaje	28
4.3.1 Firma	29
4.3.2 Předmět podnikání	34
4.3.3 Právní forma	35
4.3.4 Sídlo	36
4.3.5 Identifikační číslo	38

4.3.6 Statutární orgán	39
4.3.7 Způsob jednání jménem právnické osoby	39
4.3.8 Prokura a prokurista	41
4.4 Další údaje zapisované do obchodního rejstříku	42
5. REJSTRÍKOVÝ SPIS, SBÍRKA LISTIN	43
6. REJSTRÍKOVÉ SOUDY	45
6.1 Rozhodování v prvním stupni	45
6.1.1 Návrh na zahájení řízení	45
6.1.2 Zahájení řízení bez návrhu	48
6.1.3 Účastníci řízení	48
6.1.4 Přezkumná činnost soudu	49
6.1.5 Rozhodovací činnost soudu	49
6.1.6 Lhůta pro povolení zápisu a fikce zápisu	50
6.2 Rozhodování v druhém stupni	51
6.3 Mimořádné opravné prostředky	51
6.4 Soudní poplatky za řízení před rejstříkovým soudem	51
7. VZDĚLÁVÁNÍ ÚŘEDNÍKŮ VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ	53
7.1 Současný systém vzdělávání úředníků ve veřejné správě	54
7.2 Systémové kroky vzdělávání v justici	56
SHRNUTÍ	58
ZÁVĚR	60
SEZNAM LITERATURY	62
PŘEHLED POUŽITÝCH ZKRATEK	64
ANOTACE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	66

Ú V O D

Pod pojmem obchodní rejstřík si mnozí lidé v první chvíli mohou vybavit (pokud jim toto slovo není úplně neznámé) jakýsi seznam, který eviduje různé společnosti, zkrátka pojem spojený s firmami a podnikáním.

Podnikání v dnešní době není zrovna snadné, je krize, většina firem dnes doslova přežívá, žije z úvěrů, je ve ztrátě. Není tomu však pouze krizí, ale velkou měrou k tomu přispívá stát svou demagogickou legislativou, tím myslím např. právnické osoby (s.r.o., a.s., družstvo...), které musí odvádět DPH, i když jim ho odběratel nezaplatil, to je pro některé firmy zcela likvidační. Taková firma, aby přežila si musí vzít úvěr, jinak by byl konec s podnikáním. Jenže to takto nelze dělat do nekonečně a nemalé úroky bance jim nikdo nezaplatí. Zaměstnavatel musí platit za zaměstnance velké odvody (9% zdravotní, 25% sociální z hrubé mzdy). Především sociální pojištění je neúměrně vysoké. Velkou přítěží je neustálá změna v legislativě ohledně podnikání, např. výpočet nemocenské (přesněji dočasná pracovní neschopnost, kterou zaměstnavatel vyplácí prvních 14 dní nemoci zaměstnance) a mnoho jiných nepřiměřených legislativních změn, které znepříjemňují podnikání. Velkou měrou ubíjí podnikání v Česku Evropská unie, která je takový mocný socialistický aparát, který nemá budoucnost. Příkazy a zákazy EU terorizují podnikání a české podnikatele. I přes všechna tato úskalí a mnoha další se zdá, že lidé zakládají čím dál více obchodních společností a stávají se častými návštěvníky rejstříkového soudu.

Hlavním cílem této práce je srovnání předcházející a současné právní úpravy obchodního rejstříku, tj. postupný přechod k registračnímu principu v rejstříkovém řízení.

Výše uvedené téma jsem si zvolila hlavně proto, že se mi před několika lety naskytla možnost pracovat na oddělení obchodního rejstříku jako administrativní pracovnice. Ačkoliv již na zmíněném oddělení nepracuji, chtěla jsem touto cestou získat širší znalosti a rozhled této velmi rozsáhlé problematiky; navázat na základní poznatky a informace, získané kancelářskou prací na soudě; poohlédnout se do minulosti na počáteční vývoj obchodního rejstříku; porovnat, jakým způsobem vývoj pokročil a jakým směrem či cestou se bude vývoj ubírat dál.

Po formální stránce je bakalářská práce rozdělena do šesti kapitol. První kapitola se zaměřuje na historii a první úpravy obchodního rejstříku od Colbertova nařízení o pozemním obchodě z r. 1673, přes Napoleonský zákoník a dále na všeobecný přehled právní úpravy od r. 1863, který zahrnuje např. fungování všeobecného zákoníku do r. 1950,

existenci podnikového rejstříku či zavedení registračního principu. V další části se vymezují hlavní rozdíly a nejdůležitější změny mezi jednotlivými právními úpravami.

Ve druhé kapitole se pojednává o samotném pojmu a významu OR a způsobu jeho vedení a také o charakteru zápisů do OR u jednotlivých společností.

Třetí kapitola poukazuje na princip publicity v materiálním a formálním smyslu, na přístupnost a možnost OR všem občanům do něj kdykoli nahlížet, pořizovat si kopie či výpisy a následná část dále objasňuje pozitivní a negativní složku materiální publicity.

Jakým způsobem se zapisují obchodní společnosti do veřejného seznamu nám popisuje a uvádí nás do problematiky kapitola čtvrtá, která mimo jiné charakterizuje různé typy obchodních společností; jak a kým mohou být zakládány; uvádí veškeré náležitosti potřebné k založení společnosti a přehled základních a dalších zapisovaných údajů do OR.

V páté kapitole se pojednává o vedení a náležitostech rejstříkového spisu a sbírky listin.

Kapitola šestá se zaměřuje na rejstříkové soudy (krajské soudy), kterým svěřuje obchodní zákoník vedení obchodního rejstříku; jakým způsobem lze zahájit řízení; kdo se považuje za účastníka řízení; kdy lze zápis do OR povolit a kdy se musí naopak odmítnout či zamítnout; jaké jsou lhůty pro zápisy a možnosti v případě nevyhovění zápisu do OR soudem.

V poslední sedmé kapitole se pojednává o současném systému vzdělávání úředníků ve veřejné správě a také o významu a uplatnění vyšších soudních úředníků. Touto závěrečnou kapitolou jsem chtěla připomenout, že pojem vzdělávání přináší pedagogický aspekt do různých oblastí profesí, neboť vzděláváním se rozvíjí úroveň dosavadních znalostí, osobnostních předpokladů i kompetencí a proto nezbytným předpokladem rozvoje každého člověka, který chce být úspěšný v osobním i profesním životě je právě celoživotní vzdělávání.

V závěrečném shrnutí bych chtěla také zhodnotit a poukázat na to, jak je v dnešní době podnikání vnímáno; jaké společnosti jsou zakládány nejvíce; které důležité kroky jsou potřeba, aby si člověk mohl založit vlastní firmu a s čím bývají při zakládání společností největší potíže.

Tato práce by mohla být přínosem všem, kteří by chtěli hlouběji proniknout do problematiky obchodního rejstříku a zakládání obchodních společností; jedincům uvažujícím o možnosti založit si vlastní firmu; podnikatelům, jako taková doplňková příručka nebo třeba jen zvědavým studentům právního zaměření.

1. Vývoj obchodního rejstříku

1.1 Přehled právní úpravy od roku 1863

Potřeba zaznamenat a zveřejnit některé údaje o „ podnikatelích“ vyvstala již ve středověku. Zejména v přímořských městech jako střediscích obchodu byly vedeny v listinné podobě tzv. cechovní a směnečné registry, do kterých byli obchodníci povinni uvést podpisové vzory a udělené plné moci.

Za první skutečnou úpravu obchodního rejstříku je považováno Colbertovo nařízení o pozemním obchodě z roku 1673¹, ze kterého vyplývala povinnost pro každého obchodníka předložit k registraci tajemníkovi obchodního soudu výtah ze společenské smlouvy, který pak byl zveřejněn vyvěšením na tabuli na veřejném místě.

Napoleonský obchodní zákoník z roku 1807 zvýraznil princip publicity zpřísněním podmínek vyvěšení výtahu ze společenské smlouvy a navíc obchodní soudy musely každoročně vydávat obdobu dnešního Obchodního věstníku, tedy časopis, ve kterém musely být zveřejněny výtahy ze zakladatelských dokumentů.

V Rakousku – Uhersku zavedl obchodní rejstřík v současném pojetí jako evidenci kupců a obchodních společností obecný zákoník obchodní č. 1/1863 ř. z. ze dne 17.12.1862 s účinností od 1.7.1863. Do té doby byly otázky obchodního rejstříku v této zemi upraveny např. ve směnečném řádu z roku 1717 ohledně zápisu plných mocí , v císařském dekretu z roku 1725 upravujícím povinnou registraci obchodníků ve Vídni či směnečném patentu z roku 1736.

Obchodní rejstřík definoval Malovský-Wenig jako veřejné knihy, do kterých se zapisují důležité skutečnosti právníké týkající se kupců a obchodních společností, za tím účelem, aby byly učiněny veřejně známými a aby byly vedeny v patrnosti.

Uvozovací zákon k obchodnímu zákoníku současně zrušil, až na výjimky, předchozí evidence vztahující se "k předmětům obchodního zákoníka", zejména merkantilní a směnečné řády, podle kterých se vedly evidence o některých údajích významných pro bezpečnost obchodu. Postupy při vedení obchodního rejstříku pak upravovalo nařízení ministerstev obchodu a spravedlnosti č. 27/1863 ř. z. ze dne 9.3.1863.

¹ POSPÍŠILOVÁ, Alena. *K vývoji právní úpravy obchodního rejstříku*. Aplikované právo 1/26, s. 69

Československá republika převzala rakouský právní řád, a tedy i úpravu obchodního rejstříku, nařízením vlády č. 397/1919 Sb., jímž se mění předpisy o uveřejňování rejstříkových zápisů, účinným od 24.7.1919, však provedla některé změny rakouské úpravy zejména stanovila povinnost uveřejňovat rejstříkové zápisy v Ústředním oznamovateli.²

Všeobecný obchodní zákoník na našem území platil až do 31.12.1950 a upravoval obchodní rejstřík i postup jeho vedení včetně sbírky listin, práva pořizovat opisy listin (princip formální publicity). Rejstřík měl listinnou podobu ručně psaných zápisů s uvedením 8 údajů: čísla firmy, dne zápisu, znění firmy, místa hlavního a odštěpného závodu, jména prokuristy, právních poměrů společnosti, odvolání se ke spisům rejstříkovým a jiných zápisů včetně smluv společníků.

Po druhé světové válce zákon č. 22/1948 Sb. o některých opatřeních v oboru rejstříkového práva měl za úkol odstranit z rejstříku zápisy neexistujících subjektů. Zák. č.100/1950 Sb. o podnikovém rejstříku nahradil pojem obchodní rejstřík pojmem podnikový rejstřík, který přetrval až do přijetí obchodního zákoníku.

Od roku 1950 zápisy v podnikovém rejstříku ztrácely na významu, a to zejména po přijetí zák.č. 109/1964 Sb., to je od 1.7.1964, kdy nabyl účinnosti hospodářský zákoník. Ten zrušil povinnost zveřejňovat zápisy, omezil právo nahlížet do rejstříku a omezil zápisy na zápis národních, státních a komunálních podniků, družstevních organizací a podniků zahraničního obchodu.

Pojem obchodní rejstřík byl do našeho právního řádu opětovně zaveden až obchodním zákoníkem, to je zák.č. 513/1991 Sb., který nabyl účinnosti dne 1.1.1992. Ten také rozšířil i princip publicity, a to formální i materiální³. Obchodní zákoník byl včetně ustanovení upravujících obchodní rejstřík mnohokrát novelizován, závažný dopad však měla až změna provedená zák.č. 216/2005 Sb. s vyhláškou č. 250/2005 Sb., která do obchodního rejstříku zavedla tzv. registrační princip, podávání návrhů na zápis do obchodního rejstříku na závazných formulářích a vedení obchodního rejstříku v elektronické podobě včetně sbírky listin.

Platná právní úprava obchodního rejstříku je obsažena především v obchodním zákoníku (zákon č. 513/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Řízení ve věcech obchodního rejstříku a jeho organizační zabezpečení pak upravuje občanský soudní řád (zákon č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů), vyhláška č. 414/2011 Sb., o náležitostech formulářů na podávání návrhů na zápis do obchodního rejstříku, zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších

² MYSLIL, Stanislav. *Právní úprava obchodního rejstříku*. Bulletin advokacie, č. 10/2002, s. 23

³ POSPÍŠILOVÁ, Alena. *K vývoji právní úpravy obchodního rejstříku, Aplikované právo*, č. 1/2006, s. 71

soudních úřednicích, vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů, nařízení vlády č. 503/2000 Sb., o obchodním věstníku, v novelizovaném znění, a instrukce Ministerstva spravedlnosti, kterou se vydává Vnitřní a kancelářský řád pro okresní a krajské soudy, č.j. 505/2001-0rg, v novelizovaném znění (dále jen "kancelářský řád"). Poplatky za řízení ve věcech obchodního rejstříku upravuje zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.⁴

1.2 Uvedení hlavních rozdílů mezi jednotlivými právními úpravami

Základní nyní platná právní úprava obchodního rejstříku je zahrnuta v ustanovení § 27 – 38l obch. zák., speciální právní úprava řízení ve věcech obchodního rejstříku je zahrnuta v ustanovení § 200a – 200de o.s.ř.

Zák.č. 513/1991 Sb. obchodní zákoník ze dne 5.11.1991 ve znění platném a účinném od 1.1.1992 nově zavedl pojem „ obchodní rejstřík. Úprava obchodního rejstříku byla obsažena především v ust. § 27 až 34, ale i v dalších ustanoveních obchodního zákoníku, zejména u úpravy jednotlivých obchodních společností a družstev, např. uvedením, kdo podává (podepisuje) návrh na zápis společnosti či družstva do obchodního rejstříku (srov. ust. §§ 8 odst. 2, 96, 112 odst. 1, 175 odst. 2, 225 odst. 2), nebo které další listiny je třeba k zápisu do obchodního rejstříku přiložit (např. ust. §§ 112 odst. 2, 175 odst. 3, 225 odst. 3) apod.

Úprava obchodního rejstříku v obchodním zákoníku byla nesčetněkrát měněna a doplňována, stejně tak byla podstatně změněna úprava rejstříkového řízení v občanském soudním řádu.

Některé změny byly nepodstatné, (např. změna provedená zákonem č.600/1992 Sb. o cenných papírech nebo zák.č. 94/1996 Sb. apod.), k podstatným změnám úpravy obchodního rejstříku však došlo zejména zák.č.142/1996 Sb. ze dne 25.4.1996, který nabyl účinnosti dne 1.7.1996, dále zák.č. 370/2000 Sb. ze dne 14.9.2000, který nabyl účinnosti dne 1.1.2001 a zák.č.216/2005 ze dne 3.5.2005, který nabyl účinnosti dne 1.7.2005 .

Zákonem č. 142/1996 Sb. byl změněn charakter zápisu statutárního orgánu společnosti do obchodního rejstříku. Do účinnosti tohoto zákona měl zápis statutárního orgánu do obchodního rejstříku konstitutivní charakter, tedy až zápisem do obchodního rejstříku se společností zvolený statutární orgán (jeho člen) stal jednatelem společnosti, členem představenstva apod. Od účinnosti zák.č. 142/1996 Sb. (1.7.1996) má zápis statutárního

⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Obchodní rejstřík po novele*. Praha: ASPI, a. s., 2005, s. 13

orgánu do obchodního rejstříku deklaratorní charakter, funkce se osoba ujímá již ode dne svého zvolení bez ohledu na to, kdy a zda vůbec bude do obchodního rejstříku zapsána (13 odst. 2). Samozřejmě stále platí ochrana důvěry ve správnost zápisu v obchodním rejstříku pro třetí osoby (§ 27 odst. 2). V ust. § 27a zákon zakotvil právo přístupu k obchodnímu rejstříku, právo do obchodního rejstříku nahlížet, pořizovat si kopie a výpisy, požadovat úřední opisy zápisů a listin. Zákon zavedl pojem „sbírka listin“, stanovil její obsah (§ 27a odst.2) a upřesnil údaje, které se zapisují do obchodního rejstříku (§ 28). Zápisů do obchodního rejstříku se týkaly rovněž změny týkající se akciových společností, zejména v procesu zvyšování základního jmění, neboť byla obnovena povinnost zapsat do obchodního rejstříku i usnesení valné hromady o zvýšení základního jmění a byla tak zavedena předběžná soudní kontrola zákonnosti postupu při zvyšování základního jmění, aby se předešlo negativním důsledkům případného zamítnutí návrhu na zápis zvýšení základního jmění do obchodního rejstříku (tzv. dvoufázové řízení o zvýšení základního jmění).

Zákon č. 370/2000 Sb. změnil rozsah činnosti rejstříkových soudů a zvýšil nároky na činnost rejstříkových soudů. V ust. § 3 rozšířil okruh subjektů zapisovaných do obchodního rejstříku s tím, že se budou zapisovat i osoby, které se dosud do obchodního rejstříku nezapisovaly, pokud naplní předpoklady uvedené v zákoně (změna se týkala především podnikatelů podnikajících jako fyzické osoby). Zákon v ust. § 2 odst. 3 upravil definici sídla podnikatele tak, aby zapsané sídlo odpovídalo skutečnému centru činnosti podnikatele. (To však bylo změněno zák.č. 501/2001 Sb. tak, že úprava sídla právnické osoby je podřízena ust. § 19c občanského zákoníku.) Na druhou stranu bylo podnikatelům uloženo dokládat právní důvod užívání místností, do nichž umístili své sídlo (§ 30 odst. 4). Rozšířen byl počet listin, které se ukládají do sbírky listin, tím se zvýšil i rozsah zveřejňovaných údajů (§ 34) s tím, že soudu bylo v ust. § 27a odst.7 uloženo vyzývat podnikatele k předložení těchto listin a za neuposlechnutí výzvy ukládat pokuty podle úpravy v občanském soudním řádu (§ 200d odst. 5). Celkově zákon změnami reagoval na požadavky První směrnice Rady v oblasti práva společností č. 68/151/ EHS z 9.3.1968 o koordinaci ustanovení k ochraně zájmů společníků a třetích osob, stanovených v členských státech pro obchodní společnosti ve smyslu čl. 58 odst. 2 Římské smlouvy. Nově byl proto formulován princip publicity v § 27 a v § 32 pak byla upravena povinnost soudů a jiných orgánů upozorňovat na nesoulad zápisu v obchodním rejstříku se skutečným stavem, stanovena povinnost rejstříkovému soudu vyzývat podnikatele ke zjednání nápravy a možnost při neodstranění závadného stavu společnost zrušit s likvidací.

Zákon 216/2005 Sb. byl ve vývoji obchodního rejstříku zejména z hlediska rejstříkového řízení zlomový, neboť zavedl tzv. registrační princip. Byla tak transformována jak hmotněprávní tak procesněprávní úprava obchodního rejstříku. Dosud se vycházelo zejména z historického pojetí obchodního rejstříku a výkladu čl. 10 První směrnice (68/151/ES) zdůrazňujícího roli soudu při kontrole podnikatelského světa, která zcela pomíjela roli notářských zápisů jako veřejné listiny vydávané při zakládání a změnách obchodních společností a družstev. Nároky kladené na rozsah a obsah zápisů v obchodním rejstříku vedly k jejich nepřehlednosti případně prodlužování rejstříkového řízení. Zákon č. 216/2005 Sb. stávající úpravu zjednodušil zejména v oblasti rejstříkového řízení (s menšími zásahy v oblasti hmotněprávní). Základem hmotněprávní úpravy bylo vyloučení některých sporných údajů, např. byla vypuštěna povinnost stanovená v ust. § 30 odst.3 obch. zák., to je vyžadování dokladu o povolení k pobytu na území našeho státu u zahraničních osob oprávněných jednat za podnikatele, došlo k nové formulaci údajů zejména týkajících se zahraničních osob. Především však zákon zavedl povinnost podávat návrhy na zápisy do obchodního rejstříku na povinných formulářích (§ 31), tehdy podle vyhl.č. 250/2005 Sb. Praxe ovšem vedla k tomu, že některé návrhy na zápisy do obchodního rejstříku byly nadále podávány bez formulářů, protože zákon a vyhláška na všechny eventuality nepamatovala (např. u společenství vlastníků jednotek, obecně prospěšných společností apod.). Podstata změn dle zák.č. 216/2005 Sb. se projevila v úpravě rejstříkového řízení. Byl opuštěn věcný přezkum a zaveden tzv. registrační princip, nadále je proto soud oprávněn přezkoumávat pouze formální předpoklady návrhu a pouze velmi omezeně hmotněprávní předpoklady, pokud o nich nebyl pořízen notářský zápis (veřejná listina). Pokud se týká notářských zápisů, soud pouze zkoumá, zda jejich obsah poskytuje podklad pro zápis skutečností navržených k zápisu do obchodního rejstříku. Nově byly stanoveny lhůty pro zápis skutečností na základě návrhu na zahájení řízení, jejich marným uplynutím nastala fikce povolení zápisu, zápis se i při zachování lhůty provedl do obchodního rejstříku bez vydávání jakéhokoliv rozhodnutí. Samozřejmě zůstala možnost za určitých přesně stanovených podmínek návrh usnesením odmítnout případně zamítnout, vše ve stanovené základní 5 denní lhůtě. Praxe vyvolala nutnost uvolnění přísného registračního principu novelizací zákona, takže zavedla v ust. § 200d odst. 3 o.s.ř. povinnost soudu i v rejstříkovém řízení postupovat podle ust. § 43 o.s.ř. a vyzývat navrhovatele k odstranění vad návrhu či doplnění chybějících listin.

2. Obchodní rejstřík – pojem

2.1 Obchodní rejstřík jako veřejný seznam (veřejná listina)

Obchodní rejstřík je podle ustanovení § 27 odst. 1 obch. zák. veřejný seznam, do kterého se zapisují zákonem stanovené údaje o podnikatelích. Nedílnou součástí obchodního rejstříku je podle ustanovení § 27 odst. 3 obch. zák. sbírka listin, do které se zakládají zákonem stanovené listiny týkající se zapisovaných osob.

Podle ustanovení § 27 odst. 1 obch. zák. se obchodní rejstřík vede v elektronické podobě. V přechodných ustanoveních rejstříkové novely (část pátá čl. V. bod 3) se však určuje, že do 31. 12. 2006 lze vést obchodní rejstřík pouze v listinné podobě. Současně se odkládá použití ustanovení § 27 odst. 1 věta druhá (stanovící povinnost vést obchodní rejstřík v elektronické podobě) a § 33 odst. 2 obch. zák.

V ustanovení § 33 odst. 3 obch. zák. se určuje, že návrhy na zápis a listiny uchovává rejstříkový soud pouze v elektronické podobě, ledaže to charakter takového návrhu nebo listiny neumožňuje. Návrhy a listiny doručené v listinné podobě převede rejstříkový soud bez zbytečného odkladu do elektronické podoby. Z dikce uvedeného ustanovení lze dovodit, že ve všech případech, kdy bude možné převést listinu do elektronické podoby, nebude tato zakládána do rejstříkového spisu a ten bude obsahovat pouze listiny, které - vzhledem k jejich charakteru - do elektronické podoby převést nelze. Takovými listinami budou zřejmě např. doručky a obdobné listiny obsahující údaje vyznačené různými formami (strojem, rukou, razítkem apod.).⁵

Z ustanovení § 33 odst. 2 obch. zák. neplyne, jakým způsobem naloží rejstříkový soud s listinami v listinné podobě poté, co je převede do podoby elektronické. Pro určení dalšího osudu převedených listin bude zřejmě třeba vycházet ze dvou hledisek. Jednak připadá v úvahu hledisko hospodárnosti, když skartováním listin odpadne nutnost je "skladovat", jednak hledisko účelnosti, když nelze vyloučit, že se v "elektronizovaných listinách" vyskytne chyba či že některé důležité údaje nebudou zachyceny. V praxi listiny zůstávají v rejstříkovém spise založeny v listinné podobě.

V současné době je již vlastní obchodní rejstřík, tedy ta jeho část, ve které jsou zachyceny zákonem stanovené údaje o podnikatelích, veden pouze v elektronické podobě, úspěšně probíhá i elektronizace sbírky listin, i když ne všechny listiny zejména staršího data byla

⁵ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Obchodní rejstřík po novele*. Praha: ASPI, a. s., 2005, s. 16

do elektronické podoby již převedeny. Ustanovení § 202 odst. 1 kancelářského řádu k tomu určuje, že obchodní rejstřík, včetně všech navazujících evidencí, je veden výlučně prostředky výpočetní techniky s využitím aplikačního programového vybavení, jehož správnost a další údržbu garantuje Ministerstvo spravedlnosti.

2.2 Povaha zápisů do obchodního rejstříku

Zápisy do obchodního rejstříku mají dvojí charakter. Tzv. konstitutivní zápisy jsou zápisy, kterými se zakládá, mění nebo zaniká určitá právní skutečnost. Taková skutečnost tedy nastane teprve příslušným zápisem do obchodního rejstříku⁶. Tak např. až zápisem do obchodního rejstříku (resp. ke dni zápisu) vznikají právnické osoby, pro které zákon stanoví takový způsob vzniku. Teprve příslušným zápisem určité skutečnosti do obchodního rejstříku - je-li zápis takové skutečnosti konstitutivním zápisem - také dochází ke změně právních poměrů zapsaného subjektu, kterou s takovým zápisem zákon spojuje. V současné době má naprostá většina zápisů do obchodního rejstříku deklaratorní charakter. Ochrana třetích osob, které mimo zápis v obchodním rejstříku nemohou vědět o změnách ve společnosti je zákonem zaručena (§29 odst. 1 obch.zák.).

Naproti tomu tzv. deklaratorní zápisy takové účinky nemají. Jak naznačuje již jejich označení, deklaratorní zápisy pouze deklarují ve vztahu ke třetím osobám skutečnosti, které již nastaly dříve, z jiných právních důvodů. I s takovými zápisy však obchodní zákoník spojuje určité nezanedbatelné právní účinky. Platí pro ně totiž tzv. princip materiální publicity, označovaný též jako princip dobré víry.

Konstitutivními zápisy jsou, pokud jde o subjekty zapisované do obchodního rejstříku podle obchodního zákoníku:

- u veřejné obchodní společnosti zápis společnosti do obchodního rejstříku (§ 62 odst. 1 obch. zák.), zápis obchodní firmy (§ 9 odst. 2 obch. zák.), zápis odštěpného závodu či jiné organizační složky (§ 7 odst. 1 obch. zák.), zápis vedoucího odštěpného závodu či jiné organizační složky (§ 13 odst. 3 obch. zák.), zápis prokury a prokuristy (§ 14 odst. 6 obch. zák.), zápis výmazu společnosti (§ 68 odst. 1 obch. zák.) včetně přeměny.

Od 1. 1. 2001 již nemá konstitutivní účinky zápis likvidátora. [Podle ustanovení § 70 odst. 3 obch. zák, ve znění před uvedeným datem totiž teprve zápisem likvidace společnosti

⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Obchodní rejstřík po novele*. Praha: ASPI, a. s., 2005, s. 17

do obchodního rejstříku přecházela v rozsahu určeném obchodním zákoníkem (§ 72) působnost statutárního orgánu jednat jménem společnosti na likvidátora, zapsaného v obchodním rejstříku). Od 31. 12. 2002 není konstitutivním zápisem zápis sídla (novela obchodního zákoníku provedená zákonem č. 501/2001 Sb. a zákonem č. 88/2003 Sb., úpravu sídla právnické osoby z obchodního zákoníku zcela vypustila, a tak ji podřídila § 19c obč. zák, který novelizovala);

- u komanditní společnosti zápis společnosti do obchodního rejstříku (§ 62 odst. 1 obch. zák.), zápis obchodní firmy (§ 9 odst. 2 obch. zák.), zápis splacení vkladu společníka (§ 106 odst.2 obch. zák. - v tom smyslu, že jím zaniká ručení společníka), zápis odštěpného závodu či jiné organizační složky (§ 7 odst. 1 obch. zák.), zápis vedoucího odštěpného závodu či jiné organizační složky (§ 13 odst. 3 obch. zák.), zápis prokury a prokuristy (§ 14 odst. 6 obch. zák) a zápis výmazu společnosti (§ 68 odst. 1 obch. zák.) včetně přeměny. O zápisu likvidátora a sídla platí to, co u veřejné obchodní společnosti;

- u společnosti s ručením omezeným zápis společnosti do obchodního rejstříku (§ 62 odst. 1 obch. zák.), zápis obchodní firmy (§ 9 odst. 2 obch. zák), zápis splacení vkladů společníků (§ 106 odst.2 obch. zák.) v tom smyslu, že jím zaniká ručení společníků), zápis zástavního práva k obchodnímu podílu (§ 117a odst. 3 obch. zák.), zápis zvýšení a snížení základního kapitálu (§ 145 a § 147 odst. 4 obch. zák), zápis odštěpného závodu či jiné organizační složky (§ 7 odst. 1 obch. zák.), zápis vedoucího od štěpného závodu či jiné organizační složky (§ 13 odst. 3) zápis prokury a prokuristy (§ 14 odst. 6 obch. zák) a zápis výmazu společnosti (§ 68 odst. 1 obch. zák.) včetně přeměny. O zápisu likvidátora a sídla platí to, co u veřejné obchodní společnosti;

- u akciové společnosti zápis společnosti do obchodního rejstříku (§ 62 odst. 1 obch. zák.), zápis obchodní firmy (§ 9 odst. 2 obch. zák.), zápis zvýšení nebo snížení základního kapitálu, zápis štěpení a spojování akcií, změny jejich formy nebo druhu, omezení převoditelnosti akcií na jméno nebo její změna (§ 173 odst. 2 obch. zák.), zápis odštěpného závodu či jiné organizační složky (§ 7 odst. 1 obch. zák.), zápis vedoucího odštěpného závodu či jiné organizační složky (§ 13 odst. 3 obch. zák) zápis prokury a prokuristy (§ 14 odst. 6 obch. zák.) a zápis výmazu společnosti (§ 68 odst. 1 obch. zák.) včetně přeměny. O zápisu likvidátora a sídla platí to, co u veřejné obchodní společnosti;

- u družstva zápis družstva do obchodního rejstříku (§ 62 odst. 1 obch. zák.), zápis obchodní firmy (§ 9 odst. 2 obch. zák), zápis odštěpného závodu či jiné organizační složky (§ 7 odst. 1 obch. zák.), zápis vedoucího odštěpného závodu či jiné organizační složky (§ 13

odst. 3 obch. zák.), zápis prokury a prokuristy (§ 14 odst. 6 obch. zák) a zápis výmazu družstva (§ 68 odst. 1 obch. zák.) včetně přeměny. O zápisu likvidátora a sídla platí to, co u veřejné obchodní společnosti;

- u zahraničních osob zápis organizační složky, vedoucího organizační složky, prokury a prokuristy (§ 13 odst. 3, § 14 odst. 6 obch. zák.),

- u státního podniku jeho zápis (§ 5 odst. 1 zákona o státním podniku), zápis odštěpného závodu či jiné organizační složky (§ 7 odst. 1 obch. zák.), zápis vedoucího odštěpného závodu či jiné organizační složky (§ 13 odst. 3 obch. zák.), zápis prokury a prokuristy (§ 14 odst. 6 obch. zák.), zápis výmazu státního podniku (§ 10 zákona o státním podniku), zápis sloučení, splynutí nebo rozdělení podniku (§ 7 odst. 1 zákona o státním podniku). O zápisu likvidátora a sídla platí to, co u veřejné obchodní společnosti;

- u ostatních osob zapisovaných do obchodního rejstříku má zápis do obchodního rejstříku konstitutivní charakter jen, stanoví-li to příslušný právní předpis. Tak např. podle § 6a odst. 2 zákona o zaměstnaneckých pojišťovnách je zápis likvidátora zaměstnanecké pojišťovny konstitutivním zápisem.

3. Princip publicity

3.1 Princip materiální a formální publicity

Právní úprava obchodního rejstříku je ovládána tzv. principem publicity, a to jednak v materiálním jednak ve formálním smyslu.

Jako princip formální publicity se označuje to, že obchodní rejstřík je každému přístupný a každý má právo do něj nahlížet a pořizovat si kopie a výpisy (§ 28 odst. 1 obch. zák.)

V ustanovení § 8 jednacího řádu se určuje, že do obchodního rejstříku lze u soudu nahlížet a pořizovat z něho opisy a výpisy v úředních hodinách pod dozorem pověřeného zaměstnance soudu. Místnosti k tomu určené musí být zřetelně označeny a uvedeny na orientační tabuli soudu.

Úředním ověřením se potvrzuje shoda opisu se zápisem v obchodním rejstříku nebo listinou uloženou ve sbírce listin (§ 28 odst. 4 obch. zák.).

První směrnice⁷ rovněž v článku 3 upravuje vybírání poplatků za opis zápisu, a to tak, že stanoví, že poplatky za vyhotovení opisu zápisu na papíře nebo elektronicky nesmí převýšit správní náklady. České právo upravuje poplatky za vydání opisu zápisu v poplatkovém zákoně, přičemž podle položky 24 sazebníku soudních poplatků, který je přílohou zákona, vybírá soud za pořízení opisu soudní poplatek ve vazbě na to, zda jde o úředně ověřený opis či nikoli, a to za každou i započatou stránku.

Obchodní zákoník po novele však rovněž upravuje vydávání elektronických opisů zápisu. Ustanovení § 28 odst. 3 obch. zák. určuje, že nepožádá-li žadatel o listinný úředně ověřený opis zápisu, vydá rejstříkový soud opis zápisu vždy v elektronické podobě. Z tohoto ustanovení tedy plyne, že požádá-li žadatel o listinný opis zápisu, vydá mu rejstříkový soud listinný opis. Dále pak toto ustanovení určuje, že o úředně ověřený elektronický opis může žadatel požádat jen, je-li jeho žádost podepsána zaručeným elektronickým podpisem podle zvláštního předpisu, kterým je zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, v novelizovaném znění.

Princip formální publicity nezahrnuje rejstříkový spis, tj. spis, který vede rejstříkový soud o každém subjektu zapisovaném do obchodního rejstříku. Pro nahlížení do rejstříkového spisu platí, stejně jako pro nahlížení do ostatních soudních spisů, ustanovení § 44 o. s. ř., podle

⁷ První směrnice Rady č. 68/151/ES z 9.3.1968, v oblasti obchodních společností zajišťující koordinaci k dosažení rovnocennosti záruk, které jsou vyžadovány v členských státech od společností ve smyslu čl. 58 odst. 2 Smlouvy ustavující evropské hospodářské společenství na ochranu zájmů společníků a třetích osob.

jehož odstavce 1 mají právo nahlížet do soudního spisu účastníci řízení a jejich zástupci (s výjimkou protokolu o hlasování) a pouze ti také mohou činit ze soudního spisu výpisy a opisy. Podle ustanovení § 44 odst. 2 o. s. ř. pak může předseda senátu povolit nahlížet do spisu a činit si z něho opisy a výpisy každému, kdo na tom má právní zájem nebo kdo pro to má vážné důvody. To neplatí, jde-li o spis, o němž stanoví právní předpisy, že jeho obsah musí zůstat utajen.

Z ustanovení § 127 o. s. ř. lze dovodit, že právo nahlížet do spisu a pořizovat z něj výpisy a opisy má i znalec jmenovaný soudem pro řízení, kterého se rejstříkový spis týká.

3.2 Pozitivní a negativní stránka materiální publicity

Princip materiální publicity má jednak pozitivní a jednak negativní složku.

Pozitivní složka je vyjádřena v ustanovení poslední věty § 29 odst. 2 obch. zák., podle kterého jsou skutečnosti zapsané do obchodního rejstříku účinné vůči každému ode dne jejich zveřejnění (Povinnost zveřejnění je přitom podle ustanovení § 769 obch. zák. splněna zveřejněním údajů v Obchodním věstníku.) Vůči tomu, komu bylo známo provedení zápisu v obchodním rejstříku dříve, však jsou účinné ode dne tohoto zápisu. Důkazní břemeno o tom, že bylo konkrétní osobě známo provedení zápisu dříve, nese zapsaná osoba.

Tak např. se nelze domáhat plnění ze smlouvy uzavřené s odvolaným jednatelem společnosti s ručením omezeným, jestliže tento jednatel uzavřel smlouvu až poté, co byl vymazán jako jednatel z obchodního rejstříku a údaj o tomto výmazu byl předepsaným způsobem zveřejněn, s poukazem na to, že druhá smluvní strana dlouhodobě s odvolaným jednatelem smlouvy uzavírala a že o jeho odvolání nevěděla.

Negativní složka spočívá v tom, že pokud nejsou určité skutečnosti zapsány v obchodním rejstříku, přestože tam zapsány být měly, anebo pokud jsou určité skutečnosti zapsány v obchodním rejstříku, přestože tam zapsány být neměly, je ve vztahu ke třetím osobám, jednajícím v důvěře ve správnost, pravdivost a úplnost zápisů v obchodním rejstříku, rozhodující stav vyplývající z obchodního rejstříku (§ 29 odst. 1 obch. zák.) nestanoví-li zákon něco jiného.

V navazujících ustanoveních § 29 odst. 3 obch. zák. upravuje obchodní zákoník některé odchylky od základního pravidla formulovaného v odstavci 1, a to především ve vazbě na povinnost zveřejnění vybraných a zákonem stanovených údajů, uloženou První směrnicí.

Tak především ty údaje a listiny, jejichž zveřejnění zákon ukládá (viz § 27 odst. 4 věta první obch. zák.), může podle ustanovení § 29 odst. 3 první věty obch. zák. namítat zapsaná osoba, které se zápis týká, vůči třetím osobám až od okamžiku jejich zveřejnění v Obchodním věstníku. To neplatí, jestliže třetí osobě byly údaje či listiny, o kterých zákon stanoví povinnost zveřejnění (dále jen "zveřejňované údaje"), známy před tímto zveřejněním. V takovém případě je může zapsaná osoba namítat od okamžiku, kdy byly třetí osobě známy, a to bez ohledu na to, zda jsou jí údaje či listiny známy na základě provedení zápisu do obchodního rejstříku či založení listiny do sbírky listin nebo na základě jiné skutečnosti. Důkazní břemeno o tom, zda zveřejňované údaje třetí osobě známy byly, nese zapsaná osoba⁸.

Další výjimkou ze základního pravidla, která navazuje rovněž na povinnost zveřejňování zapisovaných údajů a zakládání listin, je výjimka upravená v ustanovení § 29 odst. 3 druhé věty obch. zák., podle které se nemůže zapsaná osoba dovolávat zveřejňovaných údajů a obsahu listin vůči třetím osobám dokonce ještě do šestnáctého dne po zveřejnění, jestliže o nich tyto osoby nemohly vědět. V tomto případě však nese důkazní břemeno o tom, že nemohla o zveřejnění vědět, třetí osoba. Přitom zákon blíže neurčuje, jaká situace se považuje za situaci, zakládající stav, že třetí osoba nemohla vědět o zápisu. V každém případě však půjde nepochybně o stav, jehož příčina bude objektivní a který bude třeba posuzovat podle konkrétních okolností každého jednotlivého případu.

Jestliže tedy např. odvolaný jednatel společnosti s ručením omezeným, který však je dosud jako jednatel zapsán v obchodním rejstříku a údaj o jeho odvolání nebyl dosud zveřejněn, uzavře poté, co byl odvolán z funkce jednatele, jménem společnosti smlouvu s osobou, která o jeho odvolání neví, nemůže společnost namítat neplatnost takové smlouvy bez ohledu na to, že jednatel již nebyl oprávněn ji uzavřít. To platí i v případě, že byl jednatel již vymazán, ale dosud nedošlo ke zveřejnění údaje o výmazu. Společnost je pak povinna závazky z takto uzavřené smlouvy plnit, a pokud ji z takového plnění vznikne nějaká škoda, může se domáhat její úhrady na bývalém jednatele, který tím, že uzavřel smlouvu v době, kdy k tomu již nebyl oprávněn, porušil zákon, a bude tedy nést důsledky z toho plynoucí za podmínek stanovených v § 373 a násl. obch. zák. o náhradě škody.

Zcela jiná situace však nastane, pokud osoba, se kterou uzavřel odvolaný jednatel smlouvu, bude v době, kdy se smlouva uzavírá, o odvolání jednatele vědět. V takovém případě se společnost může dovolat neplatnosti smlouvy, a následně tedy nemusí plnit

⁸ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. *Obchodní rejstřík řízení před rejstříkovým soudem*. Justiční akademie ČR, 2004, s. 8 - 10

povinnosti z takové smlouvy jí vyplývající. Přitom důkazní břemeno o tom, zda osoba, která uzavřela s odvolaným jednatelem smlouvu, byla či nebyla v dobré víře, ponese v případném sporu společnost. V praxi evropských zemí s nepřerušenu podnikatelskou tradicí, které mají evidenci podnikatelských subjektů odpovídající obchodnímu rejstříku (např. Rakousko, Německo apod.), je proto obvyklé oznamovat změnu ve statutárních orgánech bezprostředně po jejím provedení stálým smluvním partnerům.

Ustanovení § 29 odst. 4 obch. zák. odstraňuje problémy, které by mohly vzniknou nesouladem mezi zápisem v obchodním rejstříku nebo uloženou listinou a zveřejněnými údaji či listinami. Stanoví, že v takovém případě není možno namítat vůči třetím osobám zveřejněné znění. Třetí osoby se však mohou zveřejněného znění dovolávat, neprokáže-li zapsaná osoba, že jim byly známy údaje zapsané v obchodním rejstříku nebo obsah listin uložených do sbírky listin. Úprava § 29 odst. 4 obch. zák. byla téměř beze změny převzata z První směrnice. K tomu je třeba poznamenat, že pokud jde o listiny zakládáné do sbírky listin, může dojít k nesouladu jen stěží, neboť podle § 27 odst. 4 obch. zák. zveřejňuje rejstříkový soud pouze uložení listiny do sbírky listin, nikoli již její obsah, což První směrnice umožňuje. Tomu odpovídá i platné znění nařízení vlády č. 503/2000 Sb., o Obchodním věstníku, v novelizovaném znění.

Na pozitivní stránku principu materiální publicity navazuje ustanovení § 29 odst. 5 obch. zák. V tomto ustanovení se určuje, že v těch případech, kdy je zápis do obchodního rejstříku deklaratorní, se mohou třetí osoby dovolávat obsahu listin nebo údajů (skutečností) zapisovaných do obchodního rejstříku a zveřejňovaných v Obchodním věstníku ještě před zápisem do obchodního rejstříku, popřípadě před zveřejněním. To neplatí u údajů, jejichž zápis do obchodního rejstříku je konstitutivní. Těch se před zápisem do obchodního rejstříku dovolávat nejde z toho důvodu, že jako právní skutečnosti dosud neexistují. To platí i o těch listinách, které nabývají účinnosti teprve zveřejněním.

Princip materiální publicity se promítá i do ustanovení § 30 odst. 1 věty první obch. zák. Podle tohoto ustanovení se nikdo nemůže vůči třetím osobám dovolávat porušení právních předpisů, společenské smlouvy nebo stanov při volbě nebo jmenování orgánů nebo členů orgánů právnické osoby od zápisu těchto osob do obchodního rejstříku, to neplatí, jestliže se prokáže, že třetí osoba o porušení věděla. Důkazní břemeno o tom, že třetí osoba o porušení věděla, nese zapsaná osoba. (Takovými osobami budou zejména jednatele společnosti s ručením omezeným, členové představenstva akciové společnosti či družstva a likvidátoři volení valnou hromadou.) Ustanovení § 30 odst. 1 věty první obch. zák. řeší situace, kdy byly do funkce zvoleny osoby, u kterých je dána překážka výkonu funkce.

Jestliže dojde, přestože je dána překážka výkonu funkce, k zápisu statutárního orgánu nebo člena statutárního orgánu do obchodního rejstříku, nemůže se od zveřejnění jeho zápisu nikdo vůči třetím osobám dovolávat toho, že se v důsledku překážky výkonu funkce zapisovaná osoba orgánem či členem orgánu nestala, neprokáže-li, že třetí osoba o překážce věděla.

V této souvislosti je třeba též poukázat na to, že formulace ustanovení § 30 odst. 1 věty první obch. zák. je širší než ustanovení § 29 odst. 1 a 3 obch. zák., upravující obvyklým způsobem negativní stránku principu materiální publicity ve vztahu k zapsané osobě. Ustanovení § 30 odst. 1 obch. zák. se týká nejen zapsané osoby, ale směřuje proti každému, kdo by se chtěl uvedené nesprávnosti dovolávat. Nebude tedy např. možné, aby se osoba, která není účastníkem smlouvy uzavřené mezi obchodní společnostmi, jejímž jménem jednala osoba, která se ač zapsána do obchodního rejstříku, nestala (např. proto, že není bezúhonná ve smyslu zákona o živnostenském podnikání) členem statutárního orgánu, domohla určovací žalobou určení neplatnosti takové smlouvy, ledaže prokáže, že druhý účastník smlouvy o neplatnosti volby z důvodu překážky výkonu funkce věděl.

A konečně se negativní stránka principu materiální publicity objevuje i v ustanovení § 30 odst. 2 obch. zák., které řeší důsledky nezákonné volby či jmenování statutárního orgánu (nebo člena statutárního orgánu či jiného orgánu) pro všechny právnické osoby zapisované do obchodního rejstříku, bez ohledu na to, zda jejich volbu či jmenování někdo napadl.

Toto ustanovení začlenila do obchodního zákoníku novela provedená zákonem č. 370/2000 Sb. k řešení důsledků před novelizací jen obtížně řešitelného stavu, kdy byla volba nebo jmenování statutárního či jiného orgánu právnické osoby v rozporu se zákonem (společenskou smlouvou, stanovami apod.), přičemž se nikdo nedovolal její neplatnosti. Jestliže pak rejstříkový soud takovou nezákonnost zjistil a zamítl návrh na povolení zápisu takové osoby do obchodního rejstříku, nezakládalo takové rozhodnutí neplatnost volby či jmenování této osoby do funkce.

Platná úprava spojuje s takovým stavem jediný možný důsledek - fikci neplatnosti rozhodnutí o volbě či jmenování takové osoby, a to od počátku. Obchodní zákoník řeší v ustanovení § 30 odst. 2 důsledky zamítavého rozhodnutí soudu komplexně, když stanoví, že práva třetích osob nabytá v dobré víře, že volba či jmenování byly řádné, nejsou rozhodnutím rejstříkového soudu nezapsat statutární či jiný orgán dotčena a právnická osoba se nemůže až do zveřejnění zamítavého rozhodnutí rejstříkovým soudem dovolávat neplatnosti volby nebo jmenování vůči třetím osobám, ledaže by prokázala, že o této neplatnosti věděly. Rozhodnutí rejstříkového soudu o zamítnutí návrhu na zápis působí proti všem.

4. Zápisy do obchodního rejstříku

4.1 Zápisy u právnických osob - společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti, veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti, družstev, státního podniku a zahraničních osob.

Podle ustanovení § 34 odst. 1 obch. zák. se právnické osoby zapisují do obchodního rejstříku pouze tehdy, pokud to stanoví zákon.

4.1.1 Společnost s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným⁹ definuje obchodní zákoník jako společnost, jejíž základní kapitál je tvořen vklady společníků a jejíž společníci ručí za závazky společnosti, dokud nebylo zapsáno splacení vkladů do obchodního rejstříku (§ 105 odst. 1 obch. zák.).

Společnost s ručením omezeným může být založena jednou osobou, a to jak osobou fyzickou, tak osobou právnickou. Společnost s ručením omezeným s jediným společníkem nemůže být jediným zakladatelem nebo jediným společníkem jiné společnosti s ručením omezeným. Jedna fyzická osoba může být jediným společníkem nejvýše tří společností s ručením omezeným. Společnost může mít nejvíce padesát společníků.

Společnost vytváří povinně základní kapitál, a to v minimální výši 200 000 Kč, vklad společníka musí činit minimálně 20 000 Kč. Obě tyto podmínky musejí být splněny současně.

Společnost se zakládá společenskou smlouvou nebo, zakládá-li ji jeden zakladatel, zakladatelskou listinou.

Společenská smlouva společnosti s ručením omezeným musí obsahovat nejméně:

- a) firmu a sídlo společnosti,
- b) určení společníků uvedením firmy nebo názvu a sídla právnické osoby nebo jména a bydliště fyzické osoby,
- c) předmět podnikání (činnosti),
- d) výši základního kapitálu a výši vkladu každého společníka včetně způsobu a lhůty splácení vkladu,
- e) jména a bydliště prvních jednatelů společnosti a způsob, jakým jednají jménem společnosti,

⁹ ŠTENGLOVÁ, I., S. PLÍVA, M. TOMSA a kol. *Obchodní zákoník komentář*. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 330

- f) jména a bydliště členů první dozorčí rady, pokud se zřizuje,
- g) určení správce vkladu,
- h) jiné údaje, které vyžaduje obchodní zákoník.

Jinými údaji podle písmena h) jsou údaje o rezervním fondu podle § 124 obch. zák. a v případě, že má být do společnosti vložen při jejím založení nepeněžitý vklad, uvedení předmětu nepeněžitého vkladu a částka, kterou se započítává na vklad společníka.

Společnost s ručením omezeným vzniká ke dni svého zápisu do obchodního rejstříku.

4.1.2 Akciová společnost

Akciová společnost¹⁰ je podle ustanovení § 154 odst. 1 obch. zák. společnost, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií o určité jmenovité hodnotě. Společnost odpovídá za porušení svých závazků celým svým majetkem. Akcionář neručí za trvání společnosti za její závazky.

Akcie je cenný papír, s nímž jsou spojena práva akcionáře jako společníka podílet se na řízení společnosti, jejím zisku a na likvidačním zůstatku při zániku společnosti. Akcie mohou být vydány v listinné podobě (dále jen "listinné akcie") nebo v zaknihované podobě (dále jen "zaknihované akcie"). Akcie může znít na jméno nebo na majitele. Co do druhu mohou být akcie vydány jako kmenové nebo prioritní akcie.

Zákon rovněž připouští vydání akcií se zvláštními právy pro zaměstnance společnosti; tyto akcie však nejsou zvláštním druhem akcií. Stanovy musí určit jmenovitou hodnotu všech druhů akcií, které mají být vydány. Součet jmenovitých hodnot všech akcií společnosti musí odpovídat výši základního kapitálu.

Akciová společnost může být založena jedním zakladatelem - právnickou osobou, jinak dvěma nebo více zakladateli. Základní kapitál společnosti založené s veřejnou nabídkou akcií musí činit alespoň 20 000 000 Kč, nestanoví-li zvláštní právní předpis vyšší částku. Základní kapitál společnosti založené bez veřejné nabídky akcií musí činit alespoň 2 000 000 Kč.

Akciová společnost se zakládá zakladatelskou smlouvou nebo, zakládá-li ji jeden zakladatel, zakladatelskou listinou. Zakladatelská smlouva nebo zakladatelská listina musí obsahovat nejméně:

- a) firmu, sídlo a předmět podnikání (činnosti),

¹⁰ ŠTENGLOVÁ, I., S. PLÍVA, M. TOMSA a kol. *Obchodní zákoník komentář*. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 455

- b) navrhovaný základní kapitál,
- c) počet akcií a jejich jmenovitou hodnotu, podobu, v níž budou akcie vydány, jakož i určení, zda akcie budou znít na jméno, nebo na majitele, popřípadě kolik akcií bude znít na jméno a kolik na majitele; mají-li být vydány akcie různých druhů, jejich název a popis práv s nimi spojených, popřípadě údaj o omezení převoditelnosti akcií na jméno,
- d) kolik akcií který zakladatel upisuje, za jaký emisní kurs, způsob a lhůtu pro splacení emisního kursu a jakým vkladem bude emisní kurs splacen,
- e) splácí-li se emisní kurs akcií nepeněžitými vklady, i určení předmětu nepeněžitého vkladu a způsobu jeho splacení, počet, jmenovitou hodnotu, podobu, formu a druh akcií, jež se vydají za tento nepeněžitý vklad,
- f) alespoň přibližnou výši nákladů, které v souvislosti se založením společnosti vzniknou,
- g) určení správce vkladu podle § 60 odst. 1 obch. zák.,
- h) návrh stanov.

K založení akciové společnosti je zapotřebí, kromě sepsání zakladatelské smlouvy či listiny, svolání ustavující valné hromady, která rozhodne o založení společnosti, schválí její stanovy a zvolí orgány společnosti, které volí valná hromada.¹¹

Stanovy akciové společnosti musí obsahovat alespoň:

- a) firmu a sídlo společnosti,
- b) předmět podnikání (činnosti),
- c) výši základního kapitálu a způsob splacení emisního kursu akcií,
- d) počet a jmenovitou hodnotu akcií, podobu akcií, jakož i určení, zda akcie znějí na jméno nebo na majitele, nebo kolik akcií zní na jméno a kolik na majitele,
- e) počet hlasů spojených s jednou akcií a způsob hlasování na valné hromadě; vydala-li společnost akcie v různé jmenovité hodnotě, počet hlasů vztahující se k té které výši jmenovité hodnoty akcií,
- f) způsob svolávání valné hromady (§ 184 odst. 4), její působnost a způsob jejího rozhodování,
- g) určitý počet členů představenstva, dozorčí rady nebo jiných orgánů, délku funkčního období člena orgánu, jakož i vymezení jejich působnosti a způsob rozhodování, jestliže se zřizují,

¹¹ KOPÁČ, Ludvík. *Příručka obchodního práva*. Praha: Prospektrum, 1992, s. 67

- h) způsob tvorby rezervního fondu a výši, do které je společnost povinna jej doplňovat, a způsob doplňování,
- i) způsob rozdělení zisku a úhrady ztráty,
- j) důsledky porušení povinnosti splatit včas upsané akcie,
- k) pravidla postupu při zvyšování a snižování základního kapitálu, zejména možnost snižovat základní kapitál vzetím akcií z oběhu losováním,
- l) postup při doplňování a změně stanov
- m) další údaje, pokud tak stanoví zákon.

Stanovy podle potřeby rovněž upraví:

- a) vydávání různých druhů akcií, pokud vydání takového druhu akcií zákon dovoluje, jejich označení, počet a práva s nimi spojená,
- b) pravidla pro vydávání dluhopisů podle § 160 a práva s nimi spojená,
- c) pravidla pro zvýhodněné nabývání akcií zaměstnanci společnosti.
- d) název deníku, ve kterém představenstvo uveřejní oznámení podle § 204b odst. 4 nebo 5, jestliže společnost vydá poukázky na akcie, které mají být vyměněny za akcie na jméno.

Akciová společnost vzniká ke dni svého zápisu do obchodního rejstříku.

4.1.3 Veřejná obchodní společnost

Obchodní zákoník definuje veřejnou obchodní společnost¹² jako společnost, ve které alespoň dvě osoby podnikají pod společnou firmou a ručí za závazky společnosti společně a nerozdílně celým svým majetkem (§ 76 obch. zák.). Společníky veřejné obchodní společnosti mohou být jak osoby fyzické, tak osoby právnické. Fyzická osoba může být společníkem veřejné obchodní společnosti, jen splňuje-li všeobecné podmínky provozování živnosti podle zvláštního právního předpisu a není-li u ní dána překážka provozování živnosti stanovená zvláštním právním předpisem, bez ohledu na předmět podnikání společnosti. Je-li společníkem veřejné obchodní společnosti právnická osoba, vykonává práva a povinnosti spojená s účastí ve společnosti její statutární orgán, popřípadě jím pověřený zástupce, který musí splňovat podmínky účasti fyzické osoby ve společnosti. Společnost musí založit nejméně dvě osoby, a to společenskou smlouvou.

¹² ŠTENGLOVÁ, I., S. PLÍVA, M. TOMSA a kol. *Obchodní zákoník komentář*. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 257

Společenská smlouva veřejné obchodní společnosti musí obsahovat nejméně

- a) obchodní firmu (dále též jen "firma") a sídlo společnosti,
- b) určení společníků uvedením firmy nebo názvu a sídla právnické osoby nebo jména a bydliště fyzické osoby,
- c) předmět podnikání společnosti.

Veřejná obchodní společnost vzniká ke dni svého zápisu do obchodního rejstříku.

4.1.4 Komanditní společnost

Komanditní společnost¹³ definuje obchodní zákoník v § 93 odst. 1 jako společnost, v níž jeden nebo více společníků ručí za závazky společnosti do výše svého nesplaceného vkladu zapsaného v obchodním rejstříku (komanditisté) a jeden nebo více společníků celým svým majetkem (komplementáři). Komplementáři i komanditisty mohou být jak osoby fyzické, tak osoby právnické. Fyzická osoba může být komplementářem jen, splňuje-li všeobecné podmínky provozování živnosti podle zvláštního právního předpisu a není-li u ní dána překážka provozování živnosti stanovená zvláštním právním předpisem, bez ohledu na předmět podnikání společnosti. Je-li komplementářem právnická osoba, vykonává práva a povinnosti spojené s účastí v komanditní společnosti její statutární orgán, popřípadě jím pověřený zástupce, který musí splňovat podmínky účasti fyzické osoby jako komplementáře ve společnosti.

Společnost musí založit nejméně dvě osoby, jeden komplementář a jeden komanditista, a to společenskou smlouvou.

Společenská smlouva komanditní společnosti musí obsahovat nejméně

- a) firmu a sídlo společnosti,
- b) určení společníků uvedením firmy nebo názvu a sídla právnické osoby nebo jména a bydliště fyzické osoby,
- c) předmět podnikání,
- d) určení, kteří ze společníků jsou komplementáři a kteří komanditisté,
- e) výši vkladu každého komanditisty.

Komanditní společnost vzniká ke dni svého zápisu do obchodního rejstříku.

¹³ ŠTENGLOVÁ, I., S. PLÍVA, M. TOMSA a kol. *Obchodní zákoník komentář*. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 299

4.1.5 Družstvo

Družstvo definuje obchodní zákoník jako společenství neuzavřeného počtu osob založené za účelem podnikání nebo zajišťování hospodářských, sociálních anebo jiných potřeb svých členů.

Družstvo musí mít při svém založení a po celou dobu svého trvání nejméně pět členů; to neplatí, jsou-li jeho členy alespoň dvě právnické osoby. Je-li dodržen stanovený počet členů, nemá na trvání družstva vliv přistoupení dalších členů nebo zánik členství dosavadních členů.

Družstvo odpovídá za porušení svých závazků celým svým majetkem. Členové družstva za jeho závazky neručí.¹⁴

Družstvo vytváří základní kapitál, který je tvořen souhrnem členských vkladů, k jejichž splacení se členové družstva zavázali. Stanovy družstva určují výši základního kapitálu, který se zapisuje do obchodního rejstříku (zapisovaný základní kapitál). Zapisovaný základní kapitál musí činit nejméně 50 000 Kč.

Podmínkou vzniku členství v družstvu je splacení členského vkladu určeného stanovami (základní členský vklad) anebo ve stanovách určené části základního členského vkladu (vstupní vklad).

Pro založení družstva se vyžaduje konání ustavující schůze družstva, která musí určit zapisovaný základní kapitál, schválit stanovy a zvolit představenstvo a kontrolní komisi. Ustavující schůze družstva vede k jeho založení, jestliže se na ní uchazeči o členství zavázali k členským vkladům dosahujícím stanovené částky zapisovaného základního kapitálu.

Stanovy družstva musí obsahovat nejméně:

- a) firmu a sídlo družstva,
- b) předmět podnikání (činnosti),
- c) vznik a zánik členství, práva a povinnosti členů k družstvu a družstva k členům,
- d) výši základního členského vkladu, popřípadě i výši vstupního vkladu, způsob splacení členských vkladů a vypořádání členského podílu při zániku členství,
- e) orgány družstva a počet jejich členů, délku jejich funkčního období, způsob ustavování, působnost a způsob jejich svolávání a jednání,
- f) způsob použití zisku a úhrady případné ztráty,
- g) tvorbu a použití nedělitelného fondu,
- h) další ustanovení, vyplývá-li to ze zákona.

¹⁴ ŠTENGLOVÁ, I., S. PLÍVA, M. TOMSA a kol. *Obchodní zákoník komentář*. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 775

Družstvo vzniká ke dni svého zápisu do obchodního rejstříku.

4.1.6 Státní podnik

U státního podniku je povinnost jeho zápisu do obchodního rejstříku sice stanoví zvláštní právní předpis (zákon č. 77/1997 Sb. o státním podniku) obchodní zákoník však stanoví, které zvláštní údaje o státním podniku se zapisují do obchodního rejstříku.

Zákon o státním podniku označuje státní podnik jako právnickou osobu provozující podnikatelskou činnost s majetkem státu vlastním jménem a na vlastní odpovědnost. Státní podnik nemá vlastní majetek, má však právo hospodařit s majetkem státu.

Každý státní podnik má kmenové jmění, jehož výši určuje zakladatel v zakládacích listině.

Zakladatelem státního podniku je stát. Jeho jménem vykonává funkci zakladatele ministerstvo, do jehož působnosti spadá předmět podnikání státního podniku. Státní podnik neručí za závazky státu a stát neručí za závazky státního podniku, není-li zákonem stanoveno jinak.

Zakládá se zakládacím listinou, kterou jménem státu vydává příslušné ministerstvo.

Zakládací listina musí obsahovat nejméně:

- a) označení ministerstva, které vykonává funkci zakladatele,
- b) firmu a sídlo zakládaného státního podniku,
- c) hlavní předmět podnikání,
- d) výši kmenového jmění a jeho minimální výši, kterou je státní podnik povinen zachovat,
- e) určení a ocenění majetku státu, s nímž má státní podnik právo hospodařit,
- f) jméno, příjmení, rodné číslo, trvalý pobyt ředitele a jeho ověřený podpis,
- g) počet členů dozorčí rady, jejich jména, příjmení, rodná čísla a trvalý pobyt,
- h) výši rezervního fondu v okamžiku založení státního podniku, která činí nejméně 10 % kmenového jmění, pokud zakladatel nestanoví jinak, a minimální výši, do které bude doplněn v průběhu podnikání,
- i) označení osoby oprávněné jednat jménem ministerstva vykonávajícího funkci zakladatele a její úředně ověřený podpis.

Státní podnik vzniká dnem, ke kterému byl zapsán do obchodního rejstříku.

4.1.7 Zahraniční osoby

Do obchodního rejstříku se podle § 34 odst. 1 písmo b) a § 21 odst. 4 obch. zák. zapisují též zahraniční osoby¹⁵, které hodlají podnikat na území České republiky.

Podle § 21 odst. 4 obchod. zák. vzniká oprávnění zahraniční osoby podnikat na území České republiky ke dni zápisu této osoby, popřípadě organizační složky jejího podniku, v rozsahu předmětu podnikání zapsaném do obchodního rejstříku.

4.2 Zápisy u fyzických osob

Fyzické osoby¹⁶ se zapisují povinně do obchodního rejstříku, pokud to stanoví právní předpis.

Povinnost zápisu fyzických osob do obchodního rejstříku stanoví především ustanovení § 34 odst. 2 obch. zák. Podle tohoto ustanovení se zapisuje do obchodního rejstříku fyzická osoba, která je podnikatelem, jestliže výše jejích výnosů nebo příjmů snížených o daň z přidané hodnoty, je-li součástí výnosů nebo příjmů, dosáhla nebo přesáhla za dvě po sobě bezprostředně následující účetní období v průměru částku 120 000 000 Kč.

Některé zvláštní zákony sice nestanoví povinnost zápisu fyzické osoby, které bylo uděleno příslušné podnikatelské oprávnění, do obchodního rejstříku, ale udělení podnikatelského oprávnění takovým zápisem podmiňují. Chce-li tedy fyzická osoba příslušné oprávnění obdržet, musí se do obchodního rejstříku zapsat (např. § 6 odst. 1 zákona č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, v novelizovaném znění).

Fyzická osoba, která se zapisuje do obchodního rejstříku povinně, musí podat návrh na zápis do obchodního rejstříku bez zbytečného odkladu poté, co jí tato povinnost vznikla.

4.3 Základní zapisované údaje

Základní právní úprava toho, které údaje o zapisovaných osobách se zapisují do obchodního rejstříku, je obsažena v obchodním zákoníku. Tuto úpravu pak doplňují některé další předpisy.

¹⁵ PELIKÁNOVÁ, Irena a Ivoš KOBLIHA. *Komentář k obchodnímu zákoníku*. Praha: Linde, a. s., 1994, s. 79

¹⁶ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. *Obchodní rejstřík a další rejstříky vedené soudy*. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 157

Z ustanovení § 27 odst. 1 obch. zák., podle kterého se do obchodního rejstříku zapisují zákonem stanovené údaje o podnikatelích, vyplývá, že jiné údaje o zapisovaných osobách než právě ty, o kterých to určuje zákon, se do obchodního rejstříku zapisovat nemají. V praxi však se lze setkat s tím, že rejstříkový soud zapíše do rubriky "ostatní skutečnosti", popřípadě i do jiných rubrik, i jiné údaje, než o kterých to stanoví zákon, jestliže je považuje za důležité pro dokreslení poměrů zapisované osoby.

Pro všechny zapisované osoby - nestanoví-li zvláštní právní předpis něco jiného - platí podle § 35 obch. zák., že se do obchodního rejstříku zapisují:

- a) firma, u právnických osob sídlo, u fyzických osob bydliště a místo podnikání, liší-li se od bydliště,
- b) předmět podnikání (činnosti),
- c) právní forma právnické osoby,
- d) u fyzické osoby rodné číslo nebo datum narození, nebylo-li jí rodné číslo přiděleno,
- e) identifikační číslo, které podnikateli přidělí rejstříkový soud; potřebná identifikační čísla sdělí rejstříkovému soudu příslušný správce základního registru osob (zák.č. 111/2009 Sb. o základních registrech),
- f) jméno a bydliště nebo firma a sídlo osoby, která je statutárním orgánem právnické osoby nebo jeho členem, s uvedením způsobu, jak jedná jménem právnické osoby, a den vzniku a zániku její funkce; je-li statutárním orgánem nebo jeho členem právnická osoba, též jméno a bydliště osob, které jsou jejím statutárním orgánem nebo jeho členem,
- g) jméno a bydliště prokuristy, jakož i způsob, jakým jedná,
- h) u právnické osoby identifikační číslo, pokud jí bylo přiděleno,
- i) další skutečnosti, o kterých to stanoví právní předpis.

4.3.1 Firma

Firmu upravuje ustanovení § 8 až 12 obchodního zákoníku. Obchodní zákoník definuje obecně firmu (dříve obchodní jméno) jako název, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku. Ustanovení § 8 odst. 2 obch. zák. ukládá podnikateli povinnost činit právní úkony pod svou firmou.¹⁷

¹⁷ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. *Obchodní rejstřík a další rejstříky vedené soudy*. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 168

Z uvedeného vyplývá, že podnikatel se označuje firmou, jestliže při své podnikatelské činnosti uzavírá smlouvy anebo činí jiné právní úkony. Pod svojí firmou také vystupuje v jednání před soudy a jinými státními orgány.

Je velmi důležité, aby podnikatel uváděl jak při styku s obchodními partnery, tak při jednání s úřady firmu přesně tj. tak, jak je zapsána v obchodním rejstříku.

Firmou fyzické osoby je podle ustanovení § 9 odst. 1 obch. zák. její jméno a příjmení. Jméno a příjmení podnikatele fyzické osoby je tedy vždy součástí jeho firmy a tvoří její základ neboli kmen. Firma fyzické osoby však může obsahovat dodatek odlišující osobu podnikatele nebo druh podnikání. Před novelou obchodního zákoníku provedenou zákonem č. 370/2000 Sb. se považovalo za sporné, zda takový odlišující dodatek musí být takového druhu, aby se vztahoval k osobě podnikatele (osobní dodatek - např. Jan Novák, syn, k odlišení od otce, který je nebo byl rovněž podnikatelem), či jeho podnikání (věcný dodatek - např. dodatek "řezník" apod.), anebo zda je přípustné používat i tak zvané fantazijní dodatky, tj. dodatky, které mají odlišovací schopnost, ale s osobou podnikatele ani s jeho podnikáním nemají nic společného (např. Jan Novák -Amfora, apod.)

Zákon č. 370/2000 Sb. upravil ustanovení o firmě fyzické osoby tak že její odlišující dodatek se vztahuje zpravidla (nikoli tedy vždy) k této osobě nebo druhu jejího podnikání.

Firmou právnických osob, které vznikají zápisem do obchodního rejstříku, je název, pod kterým jsou zapsány v tomto rejstříku. Firmou právnických osob, jejichž zápis do obchodního rejstříku je pouze deklaratorní (např. příspěvkové organizace), je jejich název. Tento název určuje buď právní předpis, který je konstituoval (např. § 4 odst. 1 zákona č. 171/1991 Sb. pro Fond národního majetku), nebo jejich zakladatel(zřizovatel) v zakladatelském dokumentu.

Obchodní zákoník určuje (§ 9 odst. 2), že součástí firmy právnických osob je i dodatek označující jejich právní formu. Pro jednotlivé druhy obchodních společností a pro družstva určuje obchodní zákoník, která označení právní formy mohou být použita. V některých případech určuje přípustná znění dodatku zvláštní zákon (např. § 4 odst. 3 písmo b/ zákona o státním podniku pro státní podnik).

Diskutuje se o tom, zda dodatek označující právní formu právnické osoby musí být umístěn až za kmenem její firmy, nebo zda může být umístěn jinde. Zda např. může firma družstva znít "Zemědělské družstvo Kaplany" nebo musí znít "Zemědělské družstvo Kaplany, družstvo". Účelem úpravy dodatku deklarujícího právní formu právnické osoby je upozornit třetí osoby na to, jakými pravidly se řídí poměry této právnické osoby; a k naplnění tohoto účelu dochází již pouhým začleněním označení formy právnické osoby do její firmy. Naproti tomu by bylo nepřípustné např. označení akciové společnosti jako " Výrobní družstvo Alfa,

a. s. ", neboť takové označení by bylo klamavé.

Pro některé z právnických osob, které jsou podnikateli ve smyslu ustanovení § 2 odst. 2 obch. zák., právní předpisy, kterými jsou zřízeny, nepředepisují jako součást názvu, který se určuje při jejich zřízení (§ 19b obč. zák.), dodatek označující jejich právní formu. Jako příklad lze uvést např. rovněž Fond národního majetku, který se podle zákona č. 171/1991 Sb. zapisuje do obchodního rejstříku, a je tedy podnikatelem ve smyslu ustanovení § 2 odst. 2 obch. zák., anebo dnes již zaniklou Českou konsolidační agenturu.

Firma právnické osoby může být vždy fantazijní, může však obsahovat i jméno či jména společníků či zakladatelů právnické osoby.

Z ustanovení § 10 odst. 1 obch. zák. vyplývá, že firma nesmí být zaměnitelná s firmou jiného podnikatele a že nesmí působit klamavě.¹⁸

Podle platné právní úpravy již neplatí, že k odlišení firmy od firmy jiné právnické osoby postačí uvedení jiného sídla, ovšem pouze za předpokladu, že obě právnické osoby nepodnikají tomtéž oboru nebo v oborech zaměnitelných – tuto možnost odlišení vypustil z obchodního zákoníku zákon č. 370/2000 Sb. U fyzické osoby však postačuje k odlišení uvedení jiného místa podnikání. Má-li však fyzická osoba stejné jméno s jiným podnikatelem - fyzickou osobou - působícím v tomtéž místě, ukládá ji obchodní zákoník povinnost doplnit do firmy odlišující dodatek ve smyslu ustanovení § 9 odst. 1 obch. zák.

Ustanovení o nezaměnitelnosti firmy vzbuzovalo od počátku účinnosti obchodního zákoníku v praxi četné pochybnosti. Proto se právní úprava firmy postupně měnila. Tak bylo zákonem č. 370/2000 Sb. vloženo do obchodního zákoníku ustanovení druhé věty § 10 odst. 1 výslovně určující, že k odlišení firmy právnické osoby nestačí rozdílný dodatek označující právní formu. (Judikatura tuto otázku vyřešila již dříve tak, že odlišení pouhým dodatkem označujícím právní formu není dostačující.) Praxe se ustálila na závěru, že firma podnikatele nesmí být zaměnitelná s firmou jiného podnikatele z pohledu běžného spotřebitele.

Problémy však působila i úprava možnosti odlišit firmy právnických osob s různým předmětem podnikání uvedením sídla. Nepovažovalo se za zcela jasné, zda postačí uvedení obce, ve které je sídlo podnikatele, anebo zda je třeba uvést celé sídlo, tak jak je (v té době) definovalo ustanovení § 2 odst. 3 obch. zák. Převažoval sice názor, že v případech, kdy dojde ke konkurenci pouze dvou firem odlišovaných uvedením sídla, postačuje uvedení obce; tento názor nebyl jediným zastávaným názorem - tyto pochybnosti dnes již, jak shora uvedeno, nevznikají, odstranil je rovněž zákon č. 370/2000 Sb.

¹⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Obchodní rejstřík po novele*. Praha: ASPI, a. s., 2005, s. 65

Pokud jde o požadavek, že firma nesmí působit klamavě, platí, že firma nesmí vzbuzovat klamnou představu o podnikateli, o předmětu jeho podnikání, popřípadě o dalších skutečnostech charakterizujících jeho podnikání či podnikatelskou činnost (při hodnocení toho, zda firma podnikatele může působit klamavě se postupuje v souladu s ust. § 41 o účasti na hospodářské soutěži, § 44 o nekalé soutěži a 47 o vyvolání nebezpečí záměny).

Ustanovení § 11 odst. 6 obch. zák. od 1. 1. 2001 umožňuje, aby firmy podnikatelů, jejichž podniky náleží k témuž koncernu, obsahovaly shodné prvky, obsahují-li současně dodatek o příslušnosti ke koncernu a jsou-li navzájem dostatečně rozlišitelné.

Zda je firma zaměnitelná či působí klamavě, posuzuje v každém konkrétním případě rejstříkový soud při rozhodování o zápisu právnické osoby či změny její firmy do obchodního rejstříku (§ 200da o. s. ř.). Dospěje-li rejstříkový soud k závěru, že je firma zaměnitelná s firmou jiné právnické osoby či že je klamavá, návrh na zápis do obchodního rejstříku zamítne.

Obchodní zákoník řeší (v ustanovení § 11) i užívání firmy v souvislosti s právním nástupnictvím.

Tak podle ustanovení § 11 odst. 1 obch. zák. může ten, kdo zdědí podnik, podnikat pod dosavadní firmou jen tehdy, dal-li k tomu zůstavitel, dědicové či právní předchůdce výslovný souhlas. Takový podnikatel však musí připojit k dosavadní firmě nástupnický dodatek. Souhlas bude zpravidla udělen v závěti, není však ani vyloučeno, aby jej zůstavitel udělil dříve pro případ smrti, a to jakoukoli právně relevantní formou. Obchodní zákoník sice předepisuje souhlas výslovný, nikoli však písemný. Stejná úprava platí v případě, že někdo nabude podnik smlouvou. Takovou smlouvou bude zejména smlouva o prodeji podniku podle ustanovení § 476 a násl. obch. zák. nebo společenská smlouva, kterou se vkládá podnik do obchodní společnosti. Diskutuje se o tom, zda lze připustit, aby osoba, která nabyla podnik smlouvou a používá dosavadní firmu s nástupnickým dodatkem, může poté, co je převodce podniku vymazán z obchodního rejstříku, změnit firmu tak, že vypustí nástupnický dodatek a bude používat dosavadní firmu v původní podobě. Proti této možnosti se argumentuje tím, že účelem úpravy nástupnického dodatku je zajistit informování třetích osob o tom, že podnik provozuje jiná osoba než majitel dosavadní firmy. Pro uvedenou možnost se argumentuje tím, že poté, co byl původní majitel firmy vymazán z obchodního rejstříku, již není třeba zajišťovat nezaměnitelnost firem původního a nového majitele podniku.

Dojde-li ke změně jména podnikatele, fyzické osoby zapsané v obchodním rejstříku, může tato osoba nadále používat ve firmě své jméno dřívější, ale pouze s dodatkem obsahujícím její

nové jméno (§ 11 odst. 2 obch.zák.).¹⁹ Takový postup bude praktický zejména při sňatku se změnou jména podnikatele či podnikatelky, kdy uvedené pravidlo umožní podnikat nadále pod stejnou firmou.

Obchodní zákoník v ust. §11 odst. 5 chrání osoby, jejichž jméno se stalo součástí firmy právnické osoby, jejímiž společníky či členy byly. Přestanou-li být tyto osoby společníky nebo členy takové právnické osoby, může tato osoba nadále používat ve své firmě jejich jméno jen s jejich souhlasem. Pokud taková osoba zemře, může právnická osoba používat její jméno jako součást firmy jen s jejím předchozím souhlasem anebo se souhlasem jejich dědiců. To platí i při zániku právnické osoby, jejíž jméno je součástí firmy jiné právnické osoby; taková osoba může toto jméno nadále jako součást firmy používat jen na základě předchozího souhlasu zaniklé právnické osoby nebo na základě souhlasu jejího právního nástupce. Ani v tomto případě zákon nepředepisuje formu souhlasu.

V ustanovení § 12 upravuje obchodní zákoník zvláštní ochranu osob, které byly dotčeny ve svých právech neoprávněným užíváním jejich firmy jinou osobou. Tyto osoby se mohou domáhat, aby soud uložil neoprávněnému uživateli zdržet se neoprávněného užívání jejich firmy, popřípadě odstranit závadný stav. Rovněž se mohou domáhat vydání bezdůvodného obohacení, které neoprávněnému uživateli užíváním jejich firmy vzniklo, a přiměřeného zadostiučinění, jehož formu obchodní zákoník výslovně nestanoví, umožňuje však, aby bylo poskytnuto i v penězích. Takovým zadostiučiněním může být např. uveřejnění omluvy apod.

Za neoprávněné však lze považovat užívání firmy jiného podnikatele pouze tehdy, jestliže ji užívá osoba, která pod touto firmou není zapsána v obchodním rejstříku. Má-li však určitá osoba zapsanu v obchodním rejstříku shodnou firmu jako osoba dříve zapsaná, jde sice rovněž o nezákonný stav, nikoli o neoprávněné užívání firmy ve smyslu ustanovení § 12 obch. zák.

Stav, kdy rejstříkový soud zapíše do obchodního rejstříku firmu, pod kterou je zapsána jiná osoba, jako firmu osoby odlišné od osoby dříve zapsané, by v praxi neměl nastat. Přesto však takové případy existují, a to zejména z období, kdy nebyl obchodní rejstřík veden v elektronické podobě a rejstříkový soud neměl prakticky možnost zjistit, zda v obvodu jiného rejstříkového soudu nebyla již zapsána určitá firma pro jinou osobu. Takový stav však nelze napravit žalobou podle ustanovení § 12 obch. zák., ale pouze tak, že rejstříkový soud, jakmile zjistí, že k takovému zápisu došlo, vyzve později zapsanou osobu ke změně firmy

¹⁹ KOPÁČ, Ludvík. *Příručka obchodního práva*. Praha: Prospektrum, 1992, s. 59

s důsledky podle ustanovení § 29 odst. 6 obch. zák. - jsou-li splněny podmínky tam uvedené.

Firma veřejné obchodní společnosti musí obsahovat označení "veřejná obchodní společnost" nebo zkratku "veř. obch. spol." nebo zkratku "v. o. s.". Obsahuje-li firma jméno alespoň jednoho ze společníků, postačí dodatek "a spol."

Firma komanditní společnosti musí obsahovat označení "komanditní společnost", postačí však zkratka "kom. spol." nebo "k.s.". Obsahuje-li firma společnosti jméno komanditisty, ručí tento komanditista za závazky společnosti jako komplementář.

Firma společnosti s ručením omezeným musí obsahovat označení "společnost s ručením omezeným" nebo zkratku "spol. s r. o." nebo zkratku "s. r. o."

Firma akciové společnosti musí obsahovat označení "akciová společnost" nebo zkratku "akc. spol." nebo zkratku "a. s."

Firma družstva musí obsahovat označení "družstvo".

Firma státního podniku musí obsahovat označení "státní podnik" nebo zkratku "s. p."

K návrhu na zápis změny firmy se dokládá rozhodnutí (dohoda) o příslušné změně zakladatelského dokumentu zapisované osoby.

4.3.2 Předmět podnikání

Předmětem podnikání se rozumí podnikatelská činnost, kterou bude osoba zapsaná do obchodního rejstříku na základě příslušného podnikatelského oprávnění vykonávat.

Do obchodního rejstříku se zapisují i právnické osoby, které nepodnikají ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 obch. zák. Takovými osobami mohou být podle ustanovení § 56 odst. 1 obch. zák. společnost s ručením omezeným a akciová společnost anebo družstvo (§ 221 odst. 1 obch. zák.), ale i jiné osoby, ukládá-li jim zápis do obchodního rejstříku zvláštní zákon.²⁰

Takové osoby nemají předmět podnikání, a proto se do obchodního rejstříku zapisuje jejich předmět činnosti podle vymezení v zakladatelském dokumentu zapisované právnické osoby či v příslušném zákoně.

Osoby zapisované do obchodního rejstříku mohou vyvíjet podnikatelskou činnost buď na základě živnostenského oprávnění, nebo na základě jiného než živnostenského oprávnění.

Průkazem živnostenského oprávnění je pro účely zápisu do obchodního rejstříku podle § 10 odst. 3 živnostenského zákona výpis z živnostenského rejstříku osvědčující splnění

²⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Obchodní rejstřík po novele*. Praha: ASPI, a. s., 2005, s. 76 an

podmínek stanovených zákonem o živnostenském podnikání u živností ohlašovacích a koncesní listina, jíž byla udělena koncese, u živností koncesovaných. U právnických osob musí být prokázáno, že již byla právnická osoba založena.

Rovněž pro jinou než živnostenskou podnikatelskou činnost právnické osoby se vydává příslušné podnikatelské oprávnění právnické osobě (na její firmu), nikoli jejím společníkům či zakladatelům. To neplatí v případech, kdy předmětem podnikání bude činnost, kterou mohou podle zvláštních předpisů vykonávat pouze fyzické osoby. (Takovou činností je např. činnost advokáta podle zákon Č. 85/1996 Sb., o advokacii, v novelizovaném znění.) V takovém případě musí osoba podávající návrh na zápis právnické osoby do obchodního rejstříku prokázat, že právnická osoba bude vykonávat tuto činnost pomocí osob, které jsou k této činnosti oprávněny podle zvláštních předpisů, tj. musí jmenovitě uvést, pomocí kterých osob bude společnost takovou činnost provádět, prokázat, na základě jakého vztahu budou tyto osoby činnost provádět (jako zaměstnanec, společník apod.), a doložit příslušné podnikatelské oprávnění těchto osob.

Z ustanovení § 37 odst. 1 obch. zák. vyplývá, že k návrhu na zápis podnikatele do obchodního rejstříku musí být doložen doklad o tom, že podnikateli nejpozději dnem zápisu vznikne živnostenské či jiné oprávnění k činnosti, jež má být jako předmět podnikání (činnosti) zapsána do obchodního rejstříku, pokud se takové oprávnění vyžaduje.

4.3.3 Právní forma

Právní forma právnické osoby se určuje při jejím založení a uvažovanou právní formou je podmíněn i způsob založení (zřízení). Je vyjádřena v příslušném zakladatelském dokumentu a rozhodují o ní zakladatelé (zřizovatelé) právnické osoby.²¹

Do obchodního rejstříku nelze zapsat všechny právnické osoby, zákon umožňuje zápis pouze některých z nich. Přitom pro některé právnické osoby je zápis konstitutivní - vznikají jako subjekty práva právě až zápisem do obchodního rejstříku - pro jiné konstitutivní není a do obchodního rejstříku se zapisují, jak shora uvedeno, protože jim to ukládá zákon (Středisko cenných papírů, Fond národního majetku, Pozemkový fond apod.).

Podle obchodního zákoníku je zápis do obchodního rejstříku konstitutivní pro obchodní společnosti (§ 62 odst. 1) a družstva (§ 225 odst. 1).

²¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Obchodní rejstřík po novele*. Praha: ASPI, a. s., 2005, s. 81

Zatímco u družstev postačuje ke splnění podmínky zápisu právní formy pouhé označení "družstvo", bez bližšího určení, u obchodních společností nepostačuje označení "obchodní společnost", ale je nutné bližší určení tedy označení, o kterou ze čtyř forem obchodních společností připuštěných obchodním zákoníkem (veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost) se jedná.

Podle zákona o státním podniku je konstitutivní i zápis státního podniku do obchodního rejstříku (§ 5 odst. 1).

Konstitutivnost zápisu právnické osoby do obchodního rejstříku mohou stanovit i další právní předpisy.

Naproti tomu není např. konstitutivní zápis příspěvkových organizací územních samosprávných celků podle § 27 odst. 6 zákona o rozpočtových pravidlech.

4.3.4 Sídlo

Až do 31.12.2001 upravoval pro právnické osoby - podnikatele - pojem sídla obchodní zákoník. Definice sídla byla přitom několikrát měněna v tom směru, že obchodní zákoník postupně zpřesňoval, co se rozumí sídlem. Podle poslední definice obsažené v obchodním zákoníku byla sídlem právnické osoby adresa zapsaná jako její sídlo v obchodním rejstříku nebo v jiné zákonem upravené evidenci. Adresou se rozuměl název obce (části obce), poštovní směrovací číslo, číslo popisné, popřípadě název ulice nebo náměstí. Obchodní zákoník stanovil povinnost podnikatele zapisovat do obchodního rejstříku své skutečné sídlo, přičemž skutečným sídlem rozuměl adresu místa, z něhož byla právnická osoba svým statutárním orgánem řízena. Sídlem organizační složky podniku se rozuměla adresa jejího umístění. Z uvedeného vyplývalo, že zápis sídla do obchodního rejstříku byl konstitutivním zápisem.²²

Zákonem č. 501/2001 Sb. (a následně zákonem Č. 88/2003 Sb.) byla definice sídla podnikatelů - právnických osob přenesena do ustanovení § 19c obč. zák. a koncipována jako obecná definice sídla pro všechny právnické osoby.

Platná právní úprava sídla určuje, že sídlo právnické osoby musí být určeno při jejím zřízení. Sídlo musí být určeno adresou, kde právnická osoba sídlí skutečně, tímto místem je místo, kde je umístěna její správa a kde se s ní veřejnost může stýkat. Správou právnické osoby je třeba rozumět její řízení, umístěním správy tedy bude místo, kde je umístěn orgán

²² ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Obchodní rejstřík po novele*. Praha: ASPI, a. s., 2005, s. 70 an

(zpravidla, nikoli však výlučně, statutární) nebo osoba či skupina osob, která právnickou osobu řídí. Toto místo má být současně místem, kde se může veřejnost s právnickou osobou stýkat, tj. místem, kam jí lze doručovat poštu či kde lze i bez předchozí domluvy zastihnout osoby oprávněné vyřizovat její záležitosti.

Vzhledem k tomu, že platná definice sídla již neváže sídlo na zápis do obchodního či jiného rejstříku, není nadále zápis sídla do obchodního rejstříku konstitutivním zápisem.

Právním důsledkem toho, že právnická osoba uvádí jako své sídlo jiné místo než své sídlo skutečné, je, že se každý může dovolat nejen jejího sídla zapsaného v obchodním rejstříku, ale i jejího skutečného sídla.

Podle platné úpravy musí být sídlo právnické osoby určeno její adresou (aniž by zákon stanovil, v jaké míře podrobností musí být adresa uvedena), nepostačuje tedy uvedení obce, ve které je umístěno sídlo právnické osoby. Ustanovení § 19c odst. 5 obč. zák. však určuje, že u právnické osoby zapsané do obchodního (nebo jiného veřejného) rejstříku postačí, pokud její zakladatelský dokument uvede namísto adresy sídla jen obec, kde je její sídlo. K zápisu do obchodního (či jiného veřejného) rejstříku však musí právnická osoba, resp. její zakladatel (zřizovatel) či zakladatelé, ohlásit plnou adresu sídla.

V této souvislosti je třeba upozornit na to, že i když je takový stav v rozporu se zákonem, lze ještě i dnes v obchodním rejstříku zjistit případy, kdy je jako sídlo právnické osoby uvedena právě jen obec jejího sídla. K takovému stavu došlo v počátečním období vzniku obchodních společností a jejich zápisů do tehdy ještě podnikového rejstříku po novele hospodářského zákoníku zákonem č. 103/1990 Sb. k 1. 5. 1990 a po vydání zákona č. 104/1990 Sb., o akciových společnostech. V té době ještě nebylo sídlo právnické osoby obecně zákonem definováno a do obchodního rejstříku se často zapisoval právě jen název obce sídla. Tento stav převzal po svém zřízení obchodní rejstřík a přestože bylo podnikatelům zákonem uloženo uvést zápis v obchodním rejstříku do souladu s požadavky zákona, ne vždy se tak stalo.

Občanský zákoník řeší (stejně jako předtím zákoník obchodní) i otázku, kdy může být sídlo právnické osoby umístěno v bytě. Stanoví, že tomu tak může být pouze v případě, že je to slučitelné s jejím účelem a odpovídá to i povaze a rozsahu její činnosti. Tak např. zřejmě nebude vyloučeno, aby právnická osoba zabývající se poradenskou činností umístila své sídlo v bytě svého společníka či statutárního orgánu, stěžejší však bude něco takového možné u osoby provozující živnost průmyslovým způsobem.

Z ustanovení § 37 odst. 2 obch. zák. vyplývá, že navrhovatelé jsou povinni před zápisem právnické osoby nebo změny jejího sídla do obchodního rejstříku prokázat

právní důvod užívání prostor, v nichž je sídlo umístěno. To neplatí, pokud je právní důvod zjistitelný z evidence, rejstříku, seznamu či jiných informačních systémů veřejné správy. Obchodní zákoník stanoví, že k doložení právního důvodu užívání prostor postačí písemné prohlášení vlastníka nemovitosti, bytu nebo nebytového prostoru, kde jsou prostory umístěny, případně prohlášení osoby oprávněné nemovitostí, bytem nebo nebytovým prostorem jinak nakládat, že s umístěním souhlasí.

V souvislosti se zápisem sídla do obchodního rejstříku je nutno rovněž řešit otázku, jak postupovat, jestliže rejstříkový soud zjistí, že právnická osoba nesídlí v místě uvedeném jako její sídlo v obchodním rejstříku, tj., že neuvádí v obchodním rejstříku své skutečné sídlo. Takový stav se zjistí často v souvislosti s upozorněním osob, v jejichž domě je sídlo právnické osoby umístěno, na to, že neexistuje právní důvod umístění sídla v tomto domě a že v něm právnická osoba skutečně nesídlí, anebo z oznámení doručující pošty, že právnická osoba na uvedené adrese nesídlí. Protože rejstříkový soud nebude mít zpravidla k dispozici údaje, které by mu umožnily zahájit řízení a uvést do souladu stav zapsaný v obchodním rejstříku se skutečným stavem, tj. nahradit zápis fiktivního sídla zapsaného v obchodním rejstříku sídlem skutečným, nezbyvá než postupovat podle ustanovení § 29 odst. 6 obch. zák. - jsou-li splněny podmínky tam uvedené, to je vyzvat společnost k zjednání nápravy a pokud k nápravě nedojde, společnost zrušit s likvidací.

Místem podnikání fyzické osoby je podle ustanovení § 2 odst. 3 obch. zák. adresa zapsaná jako její místo podnikání v obchodním rejstříku (nebo v jiné zákonem upravené evidenci). Z uvedeného vyplývá, že zápis místa podnikání do obchodního rejstříku je zápisem konstitutivním. Ke změně místa podnikání tedy dochází až změnou zápisu tohoto místa do obchodního rejstříku.

Obdobně jako u sídla právnické osoby lze i místo podnikání fyzické osoby definovat jako místo, odkud tato osoba řídí svůj podnik a kde se s ní lze jako s podnikatelem stýkat.

Stejně jako občanský zákoník ukládá podnikateli - právnické osobě- povinnost zapisovat do obchodního rejstříku skutečné sídlo, ukládá obchodní zákoník tuto povinnost podnikateli fyzické osobě zapisované do obchodního rejstříku ohledně jejího místa podnikání.

4.3.5 Identifikační číslo

Identifikační číslo se podle ustanovení § 21 odst. 2 zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů, přiděluje každému podnikateli (ekonomickému subjektu) a slouží k jeho jednoznačné identifikaci. Identifikační číslo, které

bylo přiděleno určitému ekonomickému subjektu, nesmí být přiděleno jinému, a to ani v případě, že ekonomický subjekt, kterému bylo přiděno, zanikl. Identifikační číslo má pouze evidenční význam. Způsob jeho tvorby stanoví Český statistický úřad.

Každému podnikateli se přiděluje pouze jedno identifikační číslo. Podnikatel, kterému bylo v souvislosti s jeho podnikatelskou činností přiděleno identifikační číslo a který hodlá provozovat další podnikatelskou činnost, je povinen uvádět přidělené identifikační číslo v každém úředním styku s orgánem, který je oprávněn vydat doklad o oprávnění k provozování této další činnosti.

4.3.6 Statutární orgán

Statutárním orgánem právnické osoby je podle ustanovení § 20 obč. zák. ten, kdo je smlouvou o zřízení právnické osoby, zakládací listinou nebo zákonem oprávněn činit právní úkony právnické osoby ve všech věcech. Přitom smlouva o zřízení právnické osoby, zakládací listina anebo zákon obsahují pouze označení orgánu oprávněného jednat ve všech věcech a způsob jeho konstituování.²³ Ustavení konkrétních osob do funkce statutárního orgánu přísluší zakladatelům (zřizovatelům), společníkům či orgánům určeným ve smlouvě o zřízení právnické osoby, stanovách, zakládací listině anebo v zákoně. V některých případech však obsahuje zakladatelský dokument i jména prvních osob, které jsou statutárním orgánem nebo jeho členy (viz např. společenská smlouva společnosti s ručením omezeným, ve které jsou jmenovitě uvedeni první jednatele).

4.3.7 Způsob jednání jménem právnické osoby

Způsob jednání statutárního orgánu jménem právnické osoby určuje pro jednotlivé formy právnických osob zákon s tím, že zpravidla ponechává právnické osobě možnost odchýlné úpravy ve společenské smlouvě, stanovách apod.

Tak pro veřejnou obchodní společnost se v ustanovení § 85 odst. 1 a 2 obch. zák. určuje, že jejím statutárním orgánem jsou všichni společníci, pokud společenská smlouva nestanoví, že jsou statutárním orgánem pouze někteří společníci, případně jen jeden společník. Obchodní

²³ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. *Obchodní rejstřík a další rejstříky vedené soudy*. Praha: C. H. Beck 2003, s. 231-3

zákoník rovněž určuje způsob jednání společníků, a to tak, že je-li statutárním orgánem více společníků, je každý z nich oprávněn jednat jménem společnosti samostatně, nestanoví-li společenská smlouva něco jiného. Tak může např. společenská smlouva stanovit, že jednají vždy nejméně dva společníci anebo že k některým, ve společenské smlouvě vymezeným úkonům je zapotřebí společného jednání více společníků.

Společenská smlouva může též omezit jednatelské oprávnění statutárního orgánu, takové omezení však je neúčinné vůči třetím osobám (§ 13 odst. 5 obch. zák.). Omezením jednatelského oprávnění však není určení, že jedná více společníků společně.

Pro komanditní společnost se v ustanovení § 101 odst. 1 obch. zák. určuje, že jejím statutárním orgánem jsou komplementáři. Komanditista statutárním orgánem komanditní společnosti být nemůže. Z ustanovení § 93 odst. 4 obch. zák. vyplývá, že i pro komanditní společnost může společenská smlouva určit, že statutárním orgánem budou pouze někteří komplementáři, případně jen jeden z nich. Komanditisté statutárním orgánem být nemohou, ani kdyby to stanovila společenská smlouva.

Obchodní zákoník pro komanditní společnost rovněž určuje způsob jednání komplementářů, a to tak, že pokud ze společenské smlouvy nevyplývá něco jiného, je každý komplementář oprávněn jednat jménem společnosti samostatně. O omezení jednatelského oprávnění platí to, co u veřejné obchodní společnosti. Do obchodního rejstříku se jako způsob, kterým jedná statutární orgánu, zapíše způsob jednání uvedený ve společenské smlouvě, není-li uveden, způsob jednání určený podle § 101 odst. 2 obch. zák.

Statutárním orgánem společnosti s ručením omezeným je podle § 133 odst. 1 obch. zák. jeden nebo několik jednatelů. Obchodní zákoník určuje pro společnost s ručením omezeným způsob jednání jednatelů, a to tak, že je-li jednatelů více, je oprávněn jednat jménem společnosti každý z nich samostatně, nestanoví-li společenská smlouva nebo stanovy jinak. Omezit jednatelské oprávnění může společenská smlouva, stanovy nebo valná hromada. Jinak platí o omezení jednatelského oprávnění to, co u veřejné obchodní společnosti. Do obchodního rejstříku se jako způsob, kterým jedná statutární orgán, zapíše způsob jednání uvedený ve společenské smlouvě nebo ve stanovách, není-li uveden, způsob jednání určený podle § 133 odst. 1 obch. zák.

Pro akciovou společnost se v ustanovení § 191 odst. 1 obch. zák. určuje, že statutárním orgánem je představenstvo. Představenstvo musí mít nejméně 3 členy; to neplatí, má-li akciová společnost jediného společníka. Obchodní zákoník určuje pro akciovou společnost způsob jednání členů představenstva, a to tak, že nevyplývá-li ze stanov něco jiného, jedná navenek za představenstvo jménem společnosti každý člen představenstva. Výslovně pak

obchodní zákoníku určuje, že ti členové představenstva, kteří zavazují společnost navenek, a způsob, kterým tak činí, se zapisují do obchodního rejstříku. Jednatelské oprávnění mohou omezit stanovy, rozhodnutí valné hromady či dozorčí rady. O omezení jednatelského oprávnění jinak platí to, co u veřejné obchodní společnosti. Do obchodního rejstříku se jako způsob, kterým jedná statutární orgán, запиše způsob jednání uvedený ve stanovách, není-li uveden, způsob jednání určený podle § 191 odst. 1 obch. zák.

Pro družstvo určuje ustanovení § 243 odst. 2 a 3 obch. zák., že jeho statutárním orgánem je představenstvo. Nevyplývá-li ze stanov něco jiného, za představenstvo jedná navenek předseda nebo místopředseda. Je-li však pro právní úkon, který činí představenstvo, předepsána písemná forma, je třeba podpisu alespoň dvou členů představenstva (to platí pouze pro případy, kdy písemnou formu předepisuje zákon). O omezení jednatelského oprávnění platí to, co pro veřejnou obchodní společnost. Do obchodního rejstříku se jako způsob, kterým jedná statutární orgán, запиše způsob jednání uvedený ve stanovách, není-li uveden, způsob jednání určený podle § 243 odst. 3 obch. zák.

Poněkud odchylná je úprava v ustanovení § 12 zákona o státním podniku. Podle ustanovení § 12 odst. 1 tohoto zákona je statutárním orgánem státního podniku ředitel, kterého jmenuje a odvolává ministr, nebo v těch případech, kdy si toto právo vyhradí, vláda. O omezení jednatelského oprávnění platí to, co pro družstvo, s tím, že případné omezení jednatelského oprávnění (bez účinků ve vztahu ke třetím osobám) by mohlo být v zakládací listině.

K omezení jednatelského oprávnění statutárních orgánů je třeba ještě uvést, že v žádném případě nelze ve společenské smlouvě či ve stanovách nebo v jiném dokumentu anebo v rozhodnutí orgánu založit společné jednatelské oprávnění statutárních orgánů či jejich členů a prokuristů s účinky ve vztahu ke třetím osobám. Za první republiky byl takový postup zcela běžný - v té době jej totiž zákon výslovně upravoval.

4.3.8 Prokura a prokurista

Prokurista je podle § 14 obch. zák. zmocněnec podnikatele, jehož zmocnění je založeno zvláštní plnou mocí - prokurou. Minimální rozsah oprávnění vyplývajícího z prokury určuje zákon a podnikatel může tento rozsah v prokuře pouze rozšířit, nemůže však jej - s účinky vůči třetím osobám - zúžit.²⁴

²⁴ PELIKÁNOVÁ, Irena a Ivan KOBLIHA. *Komentář k obchodnímu zákoníku*. Praha: Linde, a.s., 1994, s. 70 an

Udělení prokury je podle ustanovení § 14 odst. 6 obch. zák. účinné až od zápisu do obchodního rejstříku - zápis je tedy konstitutivní. Návrh na zápis prokuristy musí obsahovat kromě jména a bydliště prokuristy i způsob, jakým za podnikatele jedná. Jestliže podnikatel udělil prokuru více osobám, musí návrh obsahovat též určení, zda může každý prokurista jednat samostatně, popřípadě kolik prokuristů musí jednat společně.

Protože se prokurista zapisuje do obchodního rejstříku, může prokuru udělit pouze podnikatel zapsaný do obchodního rejstříku, a to jak osoba fyzická, tak i osoba právnická.

Prokura nemůže být udělena dříve, než je podnikatel do obchodního rejstříku zapsán.

4.4 Další údaje zapisované do obchodního rejstříku podle obchodního zákoníku(§§ 38a-38h obch.zák.):

- zápis zrušení právnické osoby a jeho právní důvod (např. rozhodnutí právnické osoby či soudu, zrušení konkurzu pro nedostatek majetku),
- vstup do likvidace, likvidátor (jmenovaný podnikatelem či soudem), ukončení likvidace, obnovení likvidace
- zahájení insolvenčního řízení, omezení práva dlužníka nakládat s majetkovou podstatou na základě rozhodnutí insolvenčního soudu, prohlášení konkursu, insolvenční správce, povolení reorganizace a schválení reorganizačního plánu
- rozhodnutí o nařízení výkonu rozhodnutí postižením obchodního podílu společníka, prodejem podniku nebo jeho části (včetně údajů o ukončení exekuce)
- rozhodnutí soudu o neplatnosti právnické osoby
- právní důvod výmazu podnikatele
- zápis převodu jmění
- zápis rozdělení
- zápis změny právní formy
- zápis odštěpného závodu nebo jiné organizační složky
- zvýšení a snížení základního kapitálu

Zápisy v obchodním rejstříku a požadavky na jejich obsah se mění v závislosti na vývoji právní úpravy.

5. Rejstříkový spis, sbírka listin

Příslušné krajské soudy (rejstříkové soudy) vedou rejstříky právnických osob (případně fyzických osob, které se od příslušného rejstříku zapisují.

Rejstříkový soud vede především obchodní rejstřík, ale také nadační rejstřík, rejstřík obecně prospěšných společností a rejstřík společenství vlastníků jednotek (§ 9 odst. 3 písm. a) obch. zák.).

Podrobnosti vedení rejstříkových spisů jsou upraveny ve vnitřním a kancelářském řádu pro okresní, krajské a vrchní soudy.

Obchodní rejstřík a rejstříkové spisy jsou uspořádány od oddílů označených písmeny²⁵:

A - oddíl pro samostatně podnikající fyzické osoby, veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti, státní podniky

B – oddíl pro akciové společnosti

C – oddíl pro společnosti s ručením omezeným

Dr- oddíl pro družstva

Pr- oddíl pro příspěvkové organizace

Zs- oddíl pro cizí právnické osoby se sídlem přemístěným na území České republiky

H – oddíl pro evropské společnosti, družstva a sdružení.

Sbírka listin se vede odděleně od rejstříkového spisu, v současné době se vede v elektronické podobě a listiny jsou tak přístupné každému prostřednictvím počítačové sítě. V ust. § 38i až 38k obch. zák. je stanoveno, které listiny se zakládají do sbírky listin. Předložit listinu je povinností každého zapsaného subjektu.²⁶

Pro každý zapisovaný subjekt se zřizuje v příslušném oddílu samostatný rejstříkový spis označený příslušným písmenem oddílu a běžným číslem podle data nápadu návrhu na zápis subjektu do obchodního rejstříku. Zápis do obchodního rejstříku se provádí na základě rozhodnutí rejstříkového soudu nebo bez takového rozhodnutí, a to buď na základě rozhodnutí

²⁵ Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3.12.2001, č.j. 505/2001-Org., kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, s. 203

²⁶ tamtéž, s. 207

jiného soudu nebo správního orgánu nebo na základě notářského zápisu případně jiných skutečností (§ 200da o.s.ř.).

Ustanovení § 38k obch. zák. ukládá podnikatelům zapsaným v obchodním rejstříku předložit bez zbytečného odkladu od vzniku každé rozhodné skutečnosti rejstříkovému soudu listiny zakládané do sbírky listin.

Je-li v obchodním rejstříku zapsán určitý údaj, ale ve sbírce listin není uložena odpovídající listina, rejstříkový soud tuto skutečnost poznamená do sbírky listin a vyzve podnikatele, aby listinu bez zbytečného odkladu předložil.

Podle ust. § 200de o.s.ř. je možno podnikateli, který neuposlechl výzvy soudu k předložení listiny do sbírky listin uložit pořádkovou pokutu do výše 20 000,- Kč.

6. Rejstříkové soudy

Vedení obchodního rejstříku svěřuje obchodní zákoník (§ 27 odst. 2 obch. zák.) soudům určeným zvláštním předpisem - rejstříkovým soudům. Zvláštním právním předpisem ve smyslu citovaného ustanovení je občanský soudní řád.

Věcně příslušným soudem pro řízení ve věcech obchodního rejstříku je v prvním stupni krajský soud (§ 9 odst.3 písm.a) o.s.ř.).

Místně příslušným v prvním stupni je ten krajský soud, v jehož obvodu je obecný soud podnikatele (§ 200a odst. 1 o.s.ř.), to je soud, v jehož obvodu má fyzická osoba místo podnikání a u právnické osoby, v jehož obvodu má sídlo, u zahraniční osoby soud, v jehož obvodu je umístěn její podnik nebo organizační složka podniku (85 a násl. o.s.ř.).

Občanský soudní řád upravuje v ustanovení § 200a odst. 3 i přenesení příslušnosti rejstříkového soudu, a to tak, že určuje, že změní-li se okolnosti, podle kterých se posuzuje místní příslušnost, přenese soud až dosud příslušný k vedení obchodního rejstříku pro podnikatele, u kterého se okolnosti změnily, usnesením svou příslušnost na soud nově příslušný. Po právní moci usnesení o přenesení místní příslušnosti se příslušné rejstříkové zápisy převedou do obchodního rejstříku nově příslušného soudu; kontinuita zápisu tak zůstává zachována. Důvodem přenesení příslušnosti je zpravidla změna sídla podnikatele.

6.1. Rozhodování v prvním stupni

Ve věcech obchodního rejstříku rozhoduje v prvním stupni samosoudce nebo připouští-li to zákon, justiční čekatel, vyšší soudní úředník nebo soudní tajemník (§ 3 odst. 2, § 30 odst. 3, § 34 odst. 3, § 113 odst. 1 zákona o soudech a soudcích). V současné době zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících (dále jen "zákon o vyšších soudních úřednících), svěřuje rozhodování ve věcech obchodního rejstříku převážně vyšším soudním úředníkům.

6.1.1 Návrh na zahájení řízení

Ustanovení § 200b odst. 1 o. s. ř. určuje, že řízení ve věcech obchodního rejstříku lze zahájit na návrh i bez návrhu. Bez návrhu však lze řízení zahájit jen tehdy, má-li být dosažena

shoda mezi zápisem v obchodním rejstříku a skutečným stavem. Zahájením řízení bez návrhu se rozumí zahájení řízení usnesením soudu .

V ustanovení § 31 odst. 1 a 2 obchodní zákoník vymezuje dva okruhy navrhovatelů. Především určuje, že návrh na zápis do obchodního rejstříku může podat pouze osoba uvedená v § 34 obch. zák. Přitom v ustanovení § 34 obchodní zákoník stanoví, které osoby se zapisují do obchodního rejstříku. Těmto osobám pak ustanovení § 32 odst. 3 obch. zák. ukládá povinnost podat návrh na zápis do obchodního rejstříku bez zbytečného odkladu poté, co došlo ke skutečnosti, která má být zapsána do obchodního rejstříku.

Teprve nesplní-li navrhovatel první skupiny (to je podnikatel, jehož se zápis týká) povinnost podat bez zbytečného odkladu návrh na zápis do obchodního rejstříku, a to ani v dodatečné patnáctidenní lhůtě, nabývá aktivní legitimaci k podání návrhu druhý okruh navrhovatelů, do kterého patří každý, kdo doloží na podání návrhu právní zájem, a která k návrhu přiloží předepsané listiny.

U jednotlivých obchodních společností a družstev zákon výslovně stanoví, kdo návrh za právnickou osobu podává (podepisuje).

Ustanovení § 32 odst. 1 obch. zák. určuje, že návrh na zápis do obchodního rejstříku lze podat zásadně pouze na závazném formuláři, jak jsou uvedeny ve vyhlášce ministerstva spravedlnosti č. 414/2011Sb.

Z povinnosti podat návrh na zápis do obchodního rejstříku na závazném formuláři vyjímá ustanovení § 32 odst. 5 obch. zák. navrhovatele v řízení týkajícím se státních podniků, právnických osob veřejného práva zřízených zvláštním právním předpisem a v případech, kdy se zápis provádí z úřední povinnosti.

Podle ustanovení § 32 odst. 1 obch. zák. musí být podpis navrhovatele na návrhu na zápis do obchodního rejstříku úředně ověřen.

Podle ustanovení § 32 odst. 2 obch. zák. musí být návrh na zápis do obchodního rejstříku doložen listinami o skutečnostech, které mají být do obchodního rejstříku zapsány, a listinami, které se zakládají do sbírky listin. Ustanovení § 32 odst. 2 obch. zák. obsahuje obecné pravidlo o tom, jakými listinami musí být návrh doložen, které lze interpretovat tak, že k návrhu musí být doloženy všechny listiny osvědčující skutečnosti, které mají být na základě návrhu zapsány do obchodního rejstříku.

Ustanovení § 31 odst. 3 obch. zák. určuje, že navrhovatel musí současně s návrhem do obchodního rejstříku doložit písemný souhlas osob, které se podle obchodního zákoníku nebo zvláštního právního předpisu zapisují v rámci zápisu podnikatele do obchodního rejstříku, ledaže takovýto souhlas plyne z jiných k návrhu dokládaných listin; podpis

na souhlasu, musí být úředně ověřen, ledaže je takovýto souhlas obsažen v listině vyhotovené ve formě notářského zápisu.

Jak se podává z důvodové zprávy k návrhu rejstříkové novely²⁷, bylo účelem začlenění tohoto ustanovení do obchodního zákoníku urychlení procesu zápisu spočívající v tom, že zapisované osoby přestávají být účastníky řízení a jejich ochrana je zajištěna jiným způsobem. Má-li být dosaženo deklarovaného účelu, není možné vázat výmaz zapsaných osob na doložení jejich souhlasu s výmazem. Takový postup by v řadě případů nejen prodloužil proces zápisu, ale v některých případech by jej dokonce téměř znemožnil. Lze si např. představit, že jednatel společnosti s ručením omezeným, který byl odvolán z funkce pro závažné porušování povinností, odepře udělit souhlas se svým výmazem z obchodního rejstříku. Nebude-li jeho souhlas k návrhu na výmaz doložen, soud (bude-li uvedené ustanovení vyloženo tak, že je souhlas nezbytný) podle ustanovení § 200d odst. 1 písmo e) o. s. ř. návrh odmítne. Za této situace se společnost nedomůže výmazu odvolaného jednatele z obchodního rejstříku, a nemůže tedy dojít ani k zápisu jednatele nového (má-li společnost podle společenské smlouvy pouze jednoho jednatele). Rejstříkový soud by pak musel sám zahájit řízení podle ustanovení § 200b odst. 1 věty druhé o. s. ř. a rozhodnout o výmazu odvolaného jednatele bez návrhu.

Přitom ochrana vymazávané osoby je zajištěna tím, že vymazávaná osoba (v daném případě jednatel společnosti s ručením omezeným) se může podle ustanovení § 131 obch. zák. domáhat vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady o svém odvolání. Obdobně je možno se domoci přezkoumání právního důvodu výmazu i v jiných případech (např. určení neplatnosti smlouvy o převodu obchodního podílu, na jejímž základě bude z obchodního rejstříku vymazáván převodce jako společník apod.). Kromě toho se při zápisu výmazu fikcí může vymazávaná osoba domoci v zákonem stanovené lhůtě výmazu nebo změny provedeného zápisu u rejstříkového soudu podle ustanovení § 200db odst. 5,6 o. s. ř. Určitým nedostatkem uvedené úpravy je, že ustanovení § 200dc o. s. ř. neukládá rejstříkovému soudu doručit vymazávaným osobám výpis z rejstříku, ze kterého jejich výmaz vyplývá. Výpis se doručuje pouze podnikateli.

Jakmile osoba aktivně legitimovaná k podání návrhu návrh na zápis do obchodního rejstříku návrh podala, nemá případné zpětvzetí návrhu, s výjimkou stanovenou v zákoně, účinky předvídané ustanovením § 96 o. s. ř. Ustanovení § 200b odst. 2 o. s. ř. totiž pro rejstříkové řízení určuje, že zpětvzetí návrhu na zahájení řízení je neúčinné, s výjimkou

²⁷ Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění obchodní zákoník a další zákony, Poslanecká sněmovna parlamentu, 2004, tisk 566/0

zpětvzetí návrhu na zápis skutečnosti, jejíž účinnost nebo platnost nastává zápisem do obchodního rejstříku (zápis má konstitutivní účinky).

Pokud má návrh na zápis do obchodního rejstříku vadu nebo k němu nejsou přiloženy potřebné listiny, vyzve soud navrhovatele postupem dle ust. § 200d odst.3 o.s.ř. (obdobně jako u jiných návrhů na zahájení řízení postupem dle ust. § 43 o.s.ř.) k doplnění návrhu či listin s příslušným poučením o možnosti odmítnutí návrhu.

6.1.2 Zahájení řízení bez návrhu

Zvláštní úprava řízení ve věcech obchodního rejstříku sice připouští, aby bylo rejstříkové řízení zahájeno bez návrhu, má-li být dosažena shoda mezi skutečným a rejstříkovým stavem, sama však postup při takovém řízení neupravuje. Uplatní se tedy úprava obsažená v ustanovení § 81 o.s.ř.

Podle ustanovení § 81 odst. 3 o.s.ř. se řízení, které lze zahájit i bez návrhu, zahajuje usnesením, které vydá předseda senátu. Toto usnesení se doručí účastníkům do vlastních rukou.

Proti usnesení o zahájení řízení není podle ustanovení § 202 odst. 1 písmo c) o.s.ř. přípustné odvolání.

V řízení zahájeném bez návrhu soud vždy vydává rozhodnutí, zápis bez rozhodnutí nelze na základě takového usnesení provést. Pro řízení se neuplatní lhůta stanovená v § 200db odst. 1 o.s.ř.

6.1.3 Účastníci řízení

Podle ustanovení § 200c o.s.ř. jsou účastníky rejstříkového řízení navrhovatel a podnikatel, kterého se zápis týká. Zpravidla podnikatel je i navrhovatelem a další účastníci v rejstříkovém řízení nejsou. Zákon výslovně stanoví, že pro rejstříkové řízení se ustanovení § 94 odst. 1 a 2 o.s.ř. nepoužijí.

Za podmínek stanovených v § 35 o.s.ř. bude účastníkem řízení i státní zastupitelství (§ 35 odst. 1 písm. j/ o.s.ř.).

6.1.4 Přezkumná činnost soudu

Z ustanovení § 200d o.s.ř. vyplývá, že rejstříkový soud bude v řízení o zápisu do obchodního rejstříku zkoumat, zda návrh

- a) podala osoba, která je k jeho podání aktivně legitimována,
- b) byl podán na předepsaném formuláři, pokud zákon podání na předepsaném formuláři požaduje,
- c) obsahuje všechny náležitosti stanovené zvláštním předpisem,
- d) je srozumitelný a určitý,
- e) byl doložen listinami, jimiž mají být podle zvláštního předpisu doloženy údaje o zapisovaných skutečnostech.

Z ustanovení § 200da odst. 1 o.s.ř. vyplývá, že rejstříkový soud bude rovněž zkoumat, zda zapisovaná firma není zaměnitelná s firmou již dříve zapsanou a zda není klamavá.

V každém případě rejstříkový soud zkoumá kromě toho, zda jsou předloženy potřebné listiny i to, zda obsah těchto listin je podkladem pro zápis navržených skutečností do obchodního rejstříku. Z tohoto pohledu je zkoumán i notářský zápis, který má charakter veřejné listiny, jejíž pravdivost se předpokládá, pokud není namítán opak (§ 134 o.s.ř.).

6.1.5 Rozhodovací činnost soudu

Poté, co soud přezkoumá podaný návrh z hledisek uvedených v ustanovení § 200d o.s.ř., buď návrh odmítne, nebo zápis povolí, anebo návrh zamítne.

Rejstříkový soud návrh odmítne, jestliže:

- a) byl podán osobou, která k návrhu není podle zvláštního právního předpisu oprávněna,
- b) nebyl podán na předepsaném formuláři, pokud zákon takový formulář vyžaduje,
- c) neobsahuje všechny náležitosti stanovené zvláštním právním předpisem,
- d) je nesrozumitelný nebo neurčitý,
- e) k němu nebyly připojeny listiny, jimiž mají být podle zvláštního právního předpisu doloženy údaje o zapisovaných skutečnostech.

Neodmítne-li soud návrh podle ustanovení § 200d o. s. ř., zápis povolí, anebo návrh zamítne.

Povolení zápisu se přitom děje dvojím způsobem, provedením zápisu nebo rozhodnutím

o zápisu (§ 31 odst. 4 obch. zák. a § 200da a 200db o. s. ř.),

V této souvislosti je třeba zdůraznit, že zatímco při postupu podle ustanovení § 200d odst. 1 písmo e) o.s.ř. soud pouze zkoumá, zda byly k návrhu připojeny listiny, jimiž mají být doloženy údaje o zapisovaných skutečnostech (a nejsou-li připojeny, návrh odmítne), při zkoumání podmínek podle ustanovení § 200da odst. 1 o.s.ř. zkoumá, zda připojené listiny skutečně osvědčují existenci zapisované skutečnosti, nespokojuje se tedy pouhým zjištěním, že listiny připojeny byly, ale zkoumá i jejich obsah.

Ustanovení § 200da odst. 2 až 6 o.s.ř. pak vymezuje okruhy případů, ve kterých soud povoluje zápis usnesením a ve kterých povoluje zápis tak, že jej provede.

Bez vydání usnesení přímým provedením zápisu do obchodního rejstříku soud postupuje zejména tam, kde podkladem pro zápis je rozhodnutí soudu nebo správního úřadu, notářský zápis či se jedná o zápis, který nemá konstitutivní charakter a návrh podal podnikatel, kterého se zápis týká, takže je jediným účastníkem řízení.

6.1.6 Lhůta pro povolení zápisu a fikce zápisu

V současné době je pro provedení zápisu anebo pro rozhodnutí o něm stanovená obecná lhůta pěti pracovních dnů (§ 200db odst. 1 o.s.ř.). Tato lhůta se uplatní jen tehdy, nestanoví-li zvláštní právní předpis lhůtu kratší. (Takovým zvláštním právním předpisem je např. zákon o bankách, který v § 31 odst. 3 určuje, že byla-li u banky zavedena nucená správa, je rejstříkový soud povinen rozhodnout o návrzích na zápis správce do obchodního rejstříku do 3 dnů od jejich doručení.).

Počátek běhu této lhůty určuje ustanovení § 200db odst. 2 o. s. ř. tak, že lhůta běží od podání návrhu. To neplatí, nebyl-li soudní poplatek z návrhu zaplacen při podání návrhu, ale až v průběhu řízení. V takovém případě počíná běh lhůty až ode dne zaplacení soudního poplatku. Změnil-li navrhovatel návrh na zápis do obchodního rejstříku před uplynutím lhůty podle § 200db odst. 2 o. s. ř., běží nová lhůta až od dojití změněného návrhu soudu.

Důsledkem nedodržení lhůty podle § 200db odst. 2 o. s. ř. je fikce povolení zápisu, formulovaná v ustanovení § 200db odst. 3 o. s. ř. tak, že neprovede-li soud ve stanovené lhůtě zápis do obchodního rejstříku ani nevydá rozhodnutí o povolení zápisu, považuje se navrhovaný zápis za provedený dnem následujícím po uplynutí této lhůty.

Provést zápis, tj. zanést do rejstříkové evidence skutečnost, která splňuje předpoklady pro zápis, musí soud jak v případě, že povoluje zápis usnesením, tak v případě, že usnesení o povolení zápisu nevydává. Provést zápis musí rejstříkový soud i tehdy, došlo-li k fikci zápisu.

6.2 Rozhodování v druhém stupni

Proti rozhodnutí, kterým rejstříkový soud povolil zápis do obchodního rejstříku, návrh na zápis odmítl, anebo zamítl, lze podat odvolání za podmínek stanovených v § 201 a násl. o. s. ř.

V ustanovení § 374 odst. 3 o. s. ř. se určuje, že je-li podáno odvolání proti rozhodnutí, které vydal justiční čekatel nebo pověřený administrativní zaměstnanec, může mu zcela vyhovět předseda senátu (samosoudce). Rozhodnutí, kterým předseda senátu vyhověl odvolání, se považuje za rozhodnutí soudu prvního stupně a lze je napadnout odvoláním.

6.3 Mimořádné opravné prostředky

Proti rozhodnutí odvolacího soudu v řízení ve věcech obchodního rejstříku lze podat dovolání za podmínek stanovených v § 236 a násl. o. s. ř.

Přípustná je rovněž, při splnění zákonných podmínek, žaloba pro zmatečnost a žaloba na obnovu řízení (§ 228 a násl. o. s. ř.).

Provede-li soud zápis do obchodního rejstříku bez vydání rozhodnutí, nejsou proti takovému zápisu přípustné opravné prostředky ale podnikatel a osoby zapisované do obchodního rejstříku v rámci zápisu podnikatele se mohou domáhat do jednoho měsíce od provedení zápisu do obchodního rejstříku výmazu nebo změny takového zápisu (§ 200db odst.5 o.s.ř.).

Zmeškání lhůty podle § 200db odst. 4 o. s. ř. nelze prominout.

6.4 Soudní poplatky za řízení před rejstříkovým soudem

Placení poplatků v rejstříkovém řízení se řídí poplatkovým zákonem. Povinnost platit soudní poplatky v rejstříkovém řízení má podle ustanovení § 2 poplatkového zákona navrhovatel a zahájil-li rejstříkový soud řízení bez návrhu, fyzická nebo právnická osoba, jíž se týká provedení zápisu v obchodním rejstříku (dále jen "poplatník"). Poplatníkem poplatku

za řízení před odvolacím soudem je odvolatel a za řízení před dovolacím soudem dovolatel. V ustanovení § 2 odst. 9 poplatkového zákona se určuje, že bylo-li řízení ve věcech obchodního rejstříku zahájeno bez návrhu, protože statutární orgán poplatníka, případně osoba, na kterou v odpovídajícím rozsahu přešla působnost statutárního orgánu (tj. likvidátor, nucený správce apod.), bez zbytečného odkladu nepodal návrh na zahájení řízení, ručí za zaplacení poplatku tento statutární orgán nebo tato osoba. Je-li statutárních orgánů více nebo tvoří-li statutární orgán více osob, ručí za zaplacení poplatku společně a nerozdílně. To platí obdobně pro osobu, na kterou v odpovídajícím rozsahu přešla působnost statutárního orgánu. Výše soudního poplatku je stanovena v sazebníku soudních poplatků, který je přílohou zákona o soudních poplatcích .

7. Vzdělávání úředníků ve veřejné správě

Za jeden ze základních předpokladů pro zabezpečení kvalitního výkonu veřejné správy je považováno kvalitní a odpovídající vzdělání úředníků. Práce na úradě není taková rutina, jak si mnozí lidé často myslí. Úředníci se musí neustále učit nové předpisy a legislativu, stejně jako používat nové technologie a programy. Výkon veřejné správy se neobejde bez odborně vyspělých a kvalifikovaně zdatných úředníků. Úředníci se potřebují neustále vzdělávat. Vzděláváním je rozvíjena úroveň odborných znalostí, osobnostních předpokladů i kompetencí, které ovlivňují kvalitu služeb, poskytovaných úředníky občanům i dalším subjektům, přispívá ke zkvalitňování mezilidských vztahů.

Rozvoj lidských zdrojů ve veřejné správě se dostal do popředí zájmu zejména v souvislosti s reformami veřejné správy a se vstupem ČR do Evropské unie. Byla zpracována řada strategických dokumentů týkajících se celoživotního učení, jehož součástí je také profesní vzdělávání i vzdělávání úředníků veřejné správy. Vzdělávání pracovníků je jednou z hlavních činností, na kterou by měla být zaměřena pozornost personální práce v organizaci.

Přestože postupně dochází ke změnám v personální práci, která je v moderním pojetí již chápána jako skutečné vedení lidí, ve veřejné správě je toto moderní personální řízení doposud prosazováno jen obtížně a stále je více zaměřeno pouze na mzdovou a personální agendu. I když s probíhajícími reformami veřejné správy a s přijetím zákona o úřednících došlo ke změnám zejména v přijímání nových zaměstnanců na základě výběrových řízení a v systému vzdělávání úředníků, stále ještě nelze hovořit o řízení lidských zdrojů v tom pravém slova smyslu. Normativní přístup s sebou zákonitě přináší respektování příkazů, legislativních a interních nařízení. Pracovníci nemají možnost ani prostor k tomu, aby vyvíjeli svou vlastní iniciativu a kreativnost, nebo pouze velmi omezeně. Také jejich schopnost přizpůsobovat se změnám může být omezená.²⁸

Pokud se týká začlenění personálních útvarů do organizační struktury úřadů, zůstává zcela na rozhodnutí úřadu, zda personální útvar bude součástí jeho organizační struktury, které činnosti by měl vykonávat a na jaké úrovni řídicí struktury budou personální činnosti zařazeny. Ne všechny úřady mají ve své struktuře odborné útvary, které by se komplexně

²⁸ KOUBEK, Josef. *Řízení lidských zdrojů. Základy moderní personalistiky*. 4. vyd. Praha: Management Press, 2007, s. 32

zabývaly problematikou řízení lidských zdrojů. Personální řízení a personální práce na úřadech není stále ještě považována za jednu z nejdůležitějších činností, stále jí není věnována patřičná pozornost.

7.1 Současný systém vzdělávání úředníků ve veřejné správě

Zákon, který výrazným způsobem změnil dosavadní přístup ke vzdělávání úředníků a který nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2003, je zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Do doby, než tento zákon nabyl účinnosti, nebylo vzdělávání úředníků v podstatě legislativně upraveno a až se zákonem o úřednících a dalšími prováděcími předpisy se stalo vzdělávání úředníků ucelenou koncepcí, vycházející z principů celoživotního vzdělávání. Požadavky na vzdělávání úředníků systémem prohlubování nebo zvyšování kvalifikace jsou dále upraveny zákonem č. 262/2006 Sb., Zákoník práce.

Zákonem je stanoveno, že při zajišťování prohlubování kvalifikace úředníků se postupuje podle plánu vzdělávání, který obsahuje časový rozvrh prohlubování kvalifikace úředníka v rozsahu nejméně 18 pracovních dnů po dobu následujících 3 let. Plán vzdělávání je povinen zaměstnavatel (příslušný územní samosprávný celek) vypracovat do 1 roku od vzniku pracovního poměru úředníka, plnění tohoto plánu má být nejméně jedenkrát za 3 roky vyhodnocováno ve spolupráci s přímým nadřízeným, vedoucím úřadu, personalistou a samotným úředníkem a na základě tohoto hodnocení má být prováděna jeho aktualizace. Úředník je povinen prohlubovat si svou kvalifikaci účastí na těchto formách vzdělávání (zákon o úřednících):

- vstupní vzdělávání
- průběžné vzdělávání
- příprava a ověření zvláštní odborné způsobilosti.

Vstupní vzdělávání musí být ukončeno nejdéle do 3 měsíců ode dne vzniku pracovního poměru, jeho rozsah činí 40 hodin absolvovaných v průběhu pěti pracovních dní. Cílem tohoto vzdělávání je, aby nový zaměstnanec získal základní informace o veřejné správě a vytvořil si určitou základní představu o systému a fungování veřejné správy (§ 19 zákona o úřednících). Povinnost účastnit se tohoto vstupního vzdělávání se nevztahuje na ty

zaměstnanec, kterým byl tento typ vzdělávání prominut v rámci uznání rovnocennosti vzdělávání, nebo se jedná o zaměstnanec, který již dříve absolvoval zkoušku zvláštní odborné způsobilosti a prokázal její vykonání osvědčením. Protože uvedených 40 hodin nestačí k tomu, aby nový zaměstnanec získal dostatek informací, vztahujících se k jeho pracovnímu zařazení, je nutné další zaškolování v rámci daného úřadu, které by již mělo probíhat prostřednictvím pověřených zaměstnanců tohoto úřadu.

Při podstatných změnách, kterými veřejná správa prochází, je důležité zaručit aktualizaci znalostí úředníků. Zákon proto vytváří předpoklady pro tzv. průběžné vzdělávání úředníků.²⁹ Jeho účelem je aktualizovat, prohlubovat a rozšiřovat znalosti a dovednosti úředníka podle potřeb úřadu a úředníka samého, včetně získávání a prohlubování jazykových znalostí. Průběžné vzdělávání se uskutečňuje formou kurzů a úředník je povinen se jich zúčastnit. Půjde o prohlubování kvalifikace ve smyslu § 230 zákoníku práce.

Ve veřejné správě jsou správní činnosti, které mohou zajišťovat jen úředníci se zvláštní odbornou způsobilostí. Zahrnuje souhrn znalostí a dovedností nezbytných pro výkon činností stanovených právním předpisem. Zvláštní odborná způsobilost má obecnou a zvláštní část. Obecná část obsahuje znalost základů veřejné správy, její organizaci a činnost, znalost zákona o obcích, zákona o krajích a o správním řízení, zvláštní část zahrnuje znalost působnosti orgánů územní samosprávy a územních samosprávných úřadů vztahující se k těmto činnostem, a schopnost jejich aplikace.

Územní celek je povinen přihlásit úředníka, který vykonává správní činnosti, k nimž se vyžaduje zvláštní odborná způsobilost, k vykonání zkoušky do 6 měsíců od vzniku jeho pracovního poměru nebo do 3 měsíců ode dne, kdy úředník začal tyto činnosti vykonávat. Pro absolvování kurzů a školení v rámci zvláštní odborné způsobilosti je pro úředníka zákonem stanovena doba 18 měsíců od vzniku pracovního poměru nebo ode dne, kdy začal vykonávat správní činnosti, k nimž se vyžaduje zvláštní odborná způsobilost.

Pokud úředník nemá zvláštní odbornou způsobilost, může správní činnost vykonávat nejdéle po dobu 18 měsíců od vzniku pracovního poměru nebo ode dne, kdy tuto činnost začal vykonávat.

²⁹ <http://www.i-poradce.cz/SubPages/OtvorDokument/Clanok.aspx?idclanok=89227>

7.2 Systémové kroky vzdělávání v justici

Ministerstvo spravedlnosti ve spolupráci s Justiční akademií ČR v minulých dnech představilo nové kroky vzdělávání v justici. Obě zmíněné instituce dlouhodobě usilují o rozvoj vzdělávání pracovníků v justici. Pro celou reformu justice je proto zcela zásadním počinem nově akreditovaný bakalářský studijní program Vyšší justiční úředník.

Vzdělávací systém pomáhá vytvářet podmínky pro kvalitní a výkonné fungování všech složek justice. V současné době je systém nastaven jak pro stávající pracovníky, tak pro ty, kteří se o práci v justici teprve zajímají. Oba typy vzdělávání významně podporují především naši snahu o restrukturalizaci personální agendy soudů a státních zastupitelství, kde řada kompetencí nově přechází na odborný úřednický aparát. Tím se postupně vytváří prostor pro to, aby soudci měli více času na samotné rozhodování namísto úřadování. Tříletý bakalářský studijní program Vyšší justiční úředník otevřela z iniciativy ministerstva v tomto akademickém roce Univerzita Palackého v Olomouci.

Absolventi oboru Vyšší justiční úředník najdou uplatnění např. v soudních minitymech. Ty jsou vždy vedeny soudcem, jemuž s agendou pomáhají další justiční pracovníci - asistenti, vyšší soudní úředníci, zapisovatelky. Efektivita týmu je dosažena účinnou dělbou práce. Z dosud provedených studií vyplývá, že kvalifikovaný odborný personál přináší úsporu cca 20-25% soudcovského času, což má následně vliv na rychlost vyřizování soudních případů i na kvalitu soudcovské rozhodovací činnosti. Školení všech členů týmu zajišťuje justiční akademie.³⁰

Kromě vzdělávání asistentů a vyšších soudních úředníků nabízí akademie také rekvalifikační kurzy nebo kurzy pro soudce, kteří jsou školeni v základních dovednostech ve vedení týmu a v podpoře týmové spolupráce. Justiční akademie zajišťuje i další vzdělávací aktivity. V uplynulém pololetí mezi ně patřilo např. kvalifikační vzdělávání justičních a právních čekatelů, odborné semináře pro soudce, státní zástupce a informatiky soudů, zkoušky insolvenčních správců nebo jazykové kurzy.

Působnost vyšších soudních úředníků je vymezena zejména pozitivním výčtem v ustanovení § 10 zákona, kde jsou uvedeny úkony, které vyšší soudní úředník může provádět sám. Jedná se o jednodušší úkony zejména v řízení o vydání platebního rozkazu, v řízení o dědictví, v řízení ve věcech péče o nezletilé a v řízení o úschovách.

³⁰ http://www.ipravnik.cz/cz/aktuality/art_5370/ministerstvo-spravedlnosti-predstavilo-systemove-kroky-vzdelavani-v-justici.aspx

Nová místa vyšších soudních úředníků u soudů postupně vznikají v závislosti na snižování počtu soudců. Uvolněním jednoho místa soudce vzniknou čtyři nová místa pro vyšší soudní úředníky, jejichž platy budou pokryty prostředky z uvolněných míst soudců. Tento zvolený mechanismus současně pozitivně ovlivňuje zaměstnanost osob, a to zejména v regionech s vyšší mírou nezaměstnanosti.³¹

Celoživotní vzdělávání se stalo nezbytnou podmínkou společenského, ekonomického i sociálního rozmachu a také nezbytným předpokladem rozvoje každého člověka, který chce být úspěšný v osobním i profesním životě. Protože v důsledku neustálých změn dochází k rychlému zastarávání získaných znalostí, je nutné si uvědomit, že bez průběžného celoživotního vzdělávání dnes člověk jen stěží dokáže s tímto nezadržitelným vývojem udržet krok a změnám se aktivně přizpůsobovat. Kvalifikovaní pracovníci, jejich znalosti, schopnosti a dovednosti se stávají pro firmy a organizace nejcennějším zdrojem, který jim pomáhá dosahovat vytyčených cílů a obstát v konkurenci ostatních firem.

Systematické vzdělávání se stalo základem i moderního řízení lidských zdrojů ve veřejné správě a to díky zákonu č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti dnem 01.01.2003. Reformy a vývoj veřejné správy kladou na úředníky zvýšené nároky, je od nich očekávána odborná i profesní zdatnost a kvalitní práce v podobě poskytování skutečně profesionálních služeb občanům.

Vzdělávání úředníků je zkrátka nezbytné pro zkvalitňování jejich práce a dosažení větší efektivity výkonu správních činností a tím také větší spokojenosti občanů s poskytovanými službami a zlepšení vztahů úřadů i úředníků s veřejností.

³¹ <http://www.reformajustice.cz/cz/vyssi-urednici-v-justici/obecne-o-zakone.html>

SHRNUTÍ

Obchodní rejstřík je častým tématem v diskusích právnické i podnikatelské veřejnosti. Jde o veřejný seznam, do kterého se zapisují zákonem stanovené údaje. Osoba zapisovaná do OR je jednou ze čtyř typů podnikatelů. K dalším třem typům se řadí osoby, které podnikají na základě živnostenského oprávnění; osoby, které podnikají na základě jiného oprávnění (advokáti, notáři) a zemědělci (farmáři, statkáři).

Podnikáním se rozumí soustavná činnost, kterou podnikatel provádí samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku. V dnešní době je podnikání vnímáno spíše jako náročná stresující činnost, která „spolkne“ podnikatelům téměř veškerý volný čas a na podnikatele se pohlíží většinou jako na workholika, který práci tráví podstatně více času než řadový zaměstnanec.

K nejčastěji zakládaným společnostem za účelem podnikání patří s. r. o. Postup založení s. r. o. se skládá z více než 10 kroků - přípravy dokumentace, sepsání společenské smlouvy u notáře, návštěv úřadů a institucí, které je nutné absolvovat. Jedná se spíše o maratón, který podnikatel musí absolvovat, než doběhnout do svého cíle. Založení společnosti s ručením omezeným je náročný běh na dlouhou trať. Pro ty, kteří nemají hodně času a dobrodružnou povahu, je lepší využít služeb specializovaných společností, které toto vše zařídí, ovšem člověk musí počítat s tím, že to bude stát o několik tisícovek navíc.

V půlce závodu s časem přichází stěžejní část - návrh na zápis do obchodního rejstříku. Tady musí každý závodník běžet sám za sebe, protože na rozdíl od jiných částí zakládacího maratónu, v této fázi mu nikdo neporadí, ani nevyjde vstříc. Navíc záleží na tom, v kterém kraji se závod koná, protože každý místně příslušný obchodní soud má mírně odlišné požadavky. Aby to bylo ještě komplikovanější každý rozhodčí neboli přidělený soudní úředník má jiná kritéria, občas má špatně nastudovaná pravidla, což se skrývá za eufemismem jiný právní názor, kterému se prakticky nedá odporovat.

Po podání návrhu na zápis do obchodního rejstříku si musí podnikatel vzít oddechový čas, pro který je zákonná lhůta 5 pracovních dnů, ale to neznamená, že za pět dní bude vše potřebné vyřízeno. Rozhodnutí vyšších soudních úředníků v této lhůtě putuje na kancelář a zde mají pracovnice taktéž dané lhůty, do kdy příslušné rozhodnutí vypravit. Pokud je podání chybné či neúplné, účastník je v tomto případě vyzván k doplnění listin nebo k odstranění vad ve lhůtě tří dnů. Doba na zápis podnikatele se tím logicky prodlužuje. Z praxe také vím, že velký počet návrhů je odmítán nebo zcela zamítán často z důvodu již existujících či velmi podobných názvů firem, v takovém případě začíná kolotoč

pro podnikatele nanovo v podobě podání nového návrhu. Je tu samozřejmě možnost odvolacího řízení, které ovšem může trvat 1-1,5 roku a již z toho důvodu se odvolá jen málokdo.

Po doručení usnesení si může závodník buď vybrat oddechový čas dalších 15 dnů, nebo zvolit rychlejší cestu v podobě vzdání se práva odvolání, po kterém může získat ihned výpis z obchodního rejstříku, kterým úspěšný zápis do obchodního rejstříku končí, ale cílová rovinka pro podnikatele je ještě dlouhá.

Česká právní úprava, kterou rejstříkové soudy musí samozřejmě respektovat, nadto obsahuje řadu listin, dokladů, prohlášení, osvědčení apod., které v jiných zemích požadovány nejsou, řízení prodlužují a komplikují a s účelem zápisu ani přímo nesouvisí. Každou novelou obchodního zákoníku o obchodním rejstříku se situace dále zhoršuje.

Připomínky k obchodnímu rejstříku jsou vesměs kritické. Funkční systém vyžaduje, aby zápisy a změny zápisů byly prováděny v krátké době, aby řízení bylo pokud možno jednoduché a oprostěné od zbytečností a formalismu. Asi z 90% jde totiž o řízení nesporné, kde není žádný odpůrce a z hlediska podnikatelské veřejnosti jde o placenou službu, která kromě potřeb státních orgánů slouží hlavně jí.

Složitá legislativa a formalistický přístup soudů vedou k neúměrně dlouhým lhůtám při přípravě a vyřizování návrhů na zápis nebo změnu zápisu a k doplňovaným a opravovaným podáním na výzvy soudů, na rozdíl od jiných zemích, kde se provádí zápisy do dvou dnů.

I přes složitou legislativu a zdlouhavý systém se přesto zakládá v dnešní nelehké době ještě stále hodně nových společností. Alarmující a smutné je ovšem také zjištění, jaké velké množství firem se topí v exekucích nebo končí v insolventi.

Z Á V Ě R

Vznik zápisů o „podnikatelích“, které vyústily až do dnešní podoby obchodního rejstříku si vynutila složitost vztahů mezi podnikateli navzájem, ale také mezi podnikateli a orgány státu případně dalšími subjekty. Rozsah zápisů se měnil od původních nejjednodušších po zápisy tak podrobné, až se stávaly nepřehlednými a navíc jejich aktualizace přesahovala možnosti rejstříkových soudů.

Současná podoba obchodního rejstříku je jednodušší, k tomu přispívá i jeho elektronizace a digitalizace. Zavedení tzv. registračního principu se v praxi osvědčilo.

Obchodní rejstřík od počátku vedly soudy. Stejně však např. Zemské desky byly vedeny u Zemského soudu a dnes jejich účel plní Katastrální úřad, tedy správní orgán nikoliv soud.

De lege ferenda nic nebrání tomu, aby obdobný správní orgán vedl i obchodní rejstřík, zejména když přezkumná činnost soudu je v současné době v rejstříkovém řízení velmi omezena. Zkoumat to, zda předložené listiny poskytují podklad pro zápis určitých skutečností do obchodního rejstříku, mohou i správní orgány, stejně jako to činí katastrální či živnostenský úřad.

Mám tedy za to, že vývoj se bude ubírat tímto směrem a obchodní rejstřík se sjednotí s úpravou živnostenského rejstříku.

Touto prací jsem chtěla poukázat na složitý proces vývoje právní úpravy obchodního rejstříku, který prošel za dobu své existence velkým množstvím různých novel. Dále jsem chtěla čtenáře seznámit s nejnámějšími typy a charakteristikou obchodních společností a způsoby jejich zakládání, s přehledem zapisovaných údajů a také poukázat na význam rejstříkových soudů.

Ať již bude další vedení obchodních rejstříků ponecháno soudům či svěřeno komukoli jinému, zdá se, že namísto dalších novel by bylo žádoucí vypracovat a schválit novou právní úpravu, nejlépe samostatným zákonem. Nová zjednodušená právní úprava by měla být promyšlená, projednaná se všemi zainteresovanými úřady, institucemi a odborníky praxe tak, aby zaručovala bez potřeby dalších brzkých novelizací dlouhodobé trvání a ustálený výklad. Další novely existujících zákonů by asi vyřešení této naléhavé situace nepřinesly.

Pokud obchodní rejstřík povedou i nadále soudy, bylo by vhodné doporučit úpravu v podobě omezení počtu předkládaných listin, povinnosti notářských zápisů a odvolací řízení svěřit taktéž krajským (městským) soudům, aby o nich nemusel rozhodovat Vrchní soud, pro něhož je tato agenda většinou bagatelní a neodpovídá jeho významu.

Přála bych si, aby má práce byla alespoň z části přínosem pro jedince zabývající se problematikou obchodních rejstříků, některým podnikatelům i studentům humanitního zaměření.

SEZNAM LITERATURY

- 1.) HOLEJŠOVSKÝ, Josef. *Obchodní rejstřík a další rejstříky vedené soudy*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003. ISBN 80-7179-664-6.
- 2.) HOLEJŠOVSKÝ, Josef. *Obchodní rejstřík řízení před rejstříkovým soudem*. 1. vydání. Mimoň: Justiční akademie ČR, 2004
- 3.) KOPÁČ, Ludvík. *Příručka obchodního práva*. Praha: Prospektrum, 1992. ISBN 80-85431-35-1.
- 4.) KOUBEK, Josef. *Řízení lidských zdrojů. Základy moderní personalistiky*. 4. vyd. Praha: Management Press, 2007. ISBN 978-80-7261-168-3.
- 5.) PELIKÁNOVÁ, Irena a Ivan KOBLIHA. *Komentář k obchodnímu zákoníku*. Praha: Linde, a. s., 1994. ISBN 80-85647-52-4.
- 6.) ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Obchodní rejstřík po novele*. Praha: ASPI, a. s., 2005. ISBN 80-7357-LLS -3.
- 7.) ŠTENGLOVÁ, I., S. PLÍVA, M. TOMSA a kol. *Obchodní zákoník*. Komentář. 7. vydání, Praha: C. H. Beck, 2002. ISBN 80-7179-782-0.

Právní předpisy :

Zákon č. 22/1948 Sb., o některých opatřeních v oboru rejstříkového práva, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 100/1950 Sb., o podnikovém rejstříku, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení vlády č. 397/1919 Sb., jímž se mění předpisy o uveřejňování rejstříkových zápisů,
ve znění pozdějších předpisů

Nařízení vlády č. 503/2000 Sb., o Obchodním věstníku, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších
předpisů

Vyhláška č. 414/2011 Sb., o náležitostech formulářů na podávání návrhů na zápis
do obchodního rejstříku, ve znění pozdějších předpisů

Instrukce Ministerstva spravedlnosti ČR, č.j. 505/2001-Org., kterou se vydává vnitřní
a kancelářský řád pro okresní a krajské soudy, v novelizovaném znění

Časopisecké články :

MYSLIL, Stanislav. *Právní úprava obchodního rejstříku*. Bulletin advokacie, 2002, č.10
POSPÍŠILOVÁ, Alena. *K vývoji právní úpravy obchodního rejstříku*. Aplikované právo,
2006, č. 1

Hypertextové odkazy :

- 1) <http://www.i-poradce.cz/SubPages/OtvorDokument/Clanok.aspx?idclanok=89227>
- 2) http://www.ipravnik.cz/cz/aktuality/art_5370/ministerstvo-spravedlnosti-predstavilo-systemove-kroky-vzdelavani-v-justici.aspx
- 3) <http://www.reformajustice.cz/cz/vyssi-urednici-v-justici/obecne-o-zakone.html>

Přehled použitých zkratk

České právní předpisy :

ObčZ	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ObchZ	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Ostatní zkratky :

an.	a následující
apod.	a podobně
a.s.	akciová společnost
č.	číslo
čl.	článek
ČR	Česká republika
DPH	daň z přidané hodnoty
EU	Evropská unie
mj.	mimo jiné
násl.	následující
např.	například
nař.	nařízení
odst.	odstavec
OR	obchodní rejstřík
písm.	písmena
popř.	popřípadě
r.	roku
Sb.	sbírky
srov.	srovnej
s.r.o.	společnost s ručením omezeným
str.	strana
tzv.	tak zvané
ust.	ustanovení

v.o.s.	veřejná obchodní společnost
vyhl.	vyhláška
zák.	zákon

ANOTACE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení:	Veronika Mrtvá
Katedra:	ÚSTAV PEDAGOGIKY A SOCIÁLNÍCH STUDIÍ
Vedoucí práce:	JUDr. Zdenka Nováková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2012

Název práce:	VÝVOJ PRÁVNÍ ÚPRAVY ZÁPISŮ OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ DO OBCHODNÍHO REJSTŘÍKU
Název v angličtině:	REGULATORY DEVELOPMENTS COMPANY REGISTRATION IN THE COMMERCIAL REGISTER
Anotace práce:	Bakalářská práce věnuje pozornost srovnání předcházející a současné právní úpravy obchodního rejstříku, tj. postupnému přechodu k registračnímu principu v rejstříkovém řízení
Klíčová slova:	obchodní rejstřík, zákon, společnost, právní úprava, statutární orgán, základní kapitál, obchodní zákoník
Anotace v angličtině:	Bachelor thesis pays attention compared to the previous and current legislation, trade register , ie a gradual transition to the principle of registration in the registration procedure
Klíčová slova v angličtině:	commercial register , the law , company, legislation, statutory authority, the capital , the Commercial Code
Přílohy vázané v práci:	bez příloh
Rozsah práce:	65 s.
Jazyk práce:	Český jazyk